

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ВТОРА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

38. заседание

Понеделникъ, 30 декемврий 1940 г.

(Открито въ 16 ч. 25 м.)

Председателствувалъ подпредседателъ Димитъръ Пешевъ. Секретари: Александъръ Загоровъ и Ангелъ Вълчевъ.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		2. Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве — администрация и полиция. (Докладване, разискване и приемане)	1020
Отпуски	1009	Говорили: П. Стайновъ	1020
По дневния редъ:		А. Сивиневъ	1022
Бюджетопроекти за разходитѣ презъ 1941 бюджетна година по:		Д-ръ Н. Николаевъ	1023
1. Върховното правителство (Продължение на разискванията и приемане)	1009	Дѣлчо Тодоровъ	1025
Говорили: Т. Поляковъ	1011, 1016	Д. Георгиевъ	1026
М-ръ Д. Божиловъ	1011, 1014	М-ръ П. Габровски	1026
П. Стайновъ	1012, 1014	Поздравление отъ страна на председателството къмъ народнитѣ представители по случай Новата 1941 г.	1030
Н. Мушановъ	1013, 1017	Дневенъ редъ за следващото заседание	1030
М-ръ-предс. Б. Филевъ	1014		
Т. Кожухаровъ	1016		

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Пристигватъ нужното число народни представители. Обявявамъ заседанието за открито.

(Отсъствуватъ народнитѣ представители: Александъръ Гатевъ, Атанасъ Каишевъ, Василь Цвѣтковъ, Гаврилъ Ленковъ, Георги Михайловъ, Георги Чалбуровъ, Георги Миловъ, Георги Кендеровъ, Георги Тодоровъ, Димитъръ Арнаудовъ, Дончо Узуновъ, Иванъ Керемидчиевъ, Игнатъ Хайдудовъ, Киро Арнаудовъ, Коста Божиловъ, Косю Аневъ, Маринъ Грозевъ, Михаилъ Йововъ, Недѣлчо Куюмджиевъ, Николай Султановъ, Светослазъ Павловъ, Симеонъ Андреевъ, Стефанъ Багриловъ, Стефанъ Радионовъ и Тотю Новаковъ)

Имамъ да направя следнитѣ съобщения. Разрешенъ е отпущъ на следнитѣ г-да народни представители:

Иванъ Гърковъ — 2 дена;

Кирилъ Минковъ — 1 день;

Д-ръ Иванъ Вазовъ — 2 дена;

Стоянъ Димовъ — 1 день;

Георги Кендеровъ — 2 дена;

Димитъръ Андреевъ — 1 день;

Д-ръ Никола Минковъ — 1 день, и

Петъръ Савовъ — 1 день.

Минаваме къмъ точка първа отъ дневния редъ:

Докладъ на бюджетарната комисиия — бюджетопроектъ на Върховното правителство.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„БЮДЖЕТЪ

за разходитѣ на Върховното правителство за 1941 бюджетна година.

ВЪРХОВНО ПРАВИТЕЛСТВО.

Царски дворъ.

Глава I.

§ 1. Цивилна листа на Негово Величество Царя — 4.791.705 л.“

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 1, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 2. Апанажъ на Нейно Величество Царицата — 958.295 л.“

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 2, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 3. Апанажъ на Нейно Царско Височество Княгиня Евдокия — 479.205 л.“

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Глава II.

А. Лични разходи.

§ 4. Заплати и надници на личния съставъ при Царския дворъ — 684.200 л.

За увеличениѣ основни месечни заплати, съгласно съ чл. 5 отъ закона за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година — 114.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 5. За канцеларията на Негово Величество Царя, за пжтешествия, пощенски и телеграфни разноски за странство; доставка на мебели и покжщина; доставка на вестници, списания, съчинения и други и помощи по членове 70 и 71 отъ закона за държавните служители — 2.300.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 6. Отопление и освѣтление, поддържане на централните парни отоплення, електрически централи и електропроизводителните станции при дворците — 3.230.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 7. Такси за вода, паважъ и канализация, поддържане водопроводитѣ, чешмитѣ и пр. — 300.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 8. а) Поддържане дворците, парковете, градините, естествоисторически музей, ентомологичната станция и др. и премии за застраховка — 4.000.000 л.

б) за ремонтъ и мебелировка на дворците въ София и Евксиноградъ — 2.348.000 л. — 6.348.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 9. Поддържане конюшните, обоза, покупка на коне и други, храна на животните — 1.000.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 10. Облѣкло и обуша на служителите — 350.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 11. Поддържане на автомобилния паркъ и автомобилната работилница при Софийския дворецъ и на автомобилите и камионите при другите дворци — 990.000 л.“

Всичко на Царския дворъ . . . 32.545.405 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„НАРОДНО СЪБРАНИЕ.

Глава III.

А. Лични разходи.

§ 12. Представителни пари на председателя 120.000 л. и на двама подпредседатели по 72.000 л. годишно — 264.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 13. Дневни пари на народните представители годишно по 144.000 л. одному, плащани на 1 и 15 число на всѣки месецъ — 23.040.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 14. Пжтни пари на народните представители и пжтни и дневни пари на длжностни лица — 200.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 15. За пжтни и дневни разноски на народните представители, които ще представляватъ Народното събрание въ конгресите на Интерпарламентарния съюзъ и на Международния конгресъ по търговията, за изплащане на котизациите по тѣхъ и за разноски по преводите — 200.000 л., както и за посрѣщане гости-чужденци — 50.000 л. (Тоя последниятъ разходъ ще се оправдава само съ разписка) — 250.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 16. Заплата на постоянния личенъ съставъ въ канцеларията и Стенографското отдѣление (Вижъ обяснителната таблица) — 2.980.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 16, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 17. Заплата на временни служащи (Вижъ обяснителната таблица) — 146.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 18. Зимно и лѣтно облѣкло и обуша на: началника на общата охрана, началника на вътрешната охрана, на служителите отъ вътрешната охрана, прислужниците, механика, помощник-механика и огняря и блузи на библиотекаря и прислужниците — 150.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 19. Възнаграждение за ношенъ трудъ (Чл. 66, алинея първа, отъ закона за държавните служители) на служителите съ месечна заплата при Народното събрание за всѣко заседание на събраниято отъ 6 ч. следъ обѣдъ до закриването му, като всѣки часъ се смѣта за два часа за служителите съ основна заплата до 2.100 л. месечно, всѣки часъ за часъ за служителите съ заплата отъ 2.101—3.000 л., всѣки часъ за 1/2 часъ за служителите отъ 3.001—5.641 л. — надъ 5.641 л. не се плаща нищо — 200.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Има предложение от народния представител г-н Тодор Поляков, § 19 да бъде приет така: (Чете) „Възнаграждение за нощен труд (Чл. 66, алинея първа, от закона за държавните служители), без удържки, на служителите при Народното събрание за всяко заседание на Събранието от 6 ч. след обяд до закриването му, като всеки час се смѣта за 2 часа за служителите с основна месечна заплата до 3.000 л. месечно и всеки час за час за служителите с основна месечна заплата над 3.000 л.“

Министър Добри Божилов: Не съм съгласен.

Тодор Поляков: Искам думата.

Председателствуващ Димитър Пешев: Има думата г-н Поляков.

Тодор Поляков: (От трибуната) Г-да народни представители! Това предложение не е само мое, то се поддържа и от други народни представители. Касае се да се даде извънредно възнаграждение за нощния труд на ония служители, работата на които е пред нас.

Велизар Багаров: Абе Поляков! Ти си барем интелгентен човек!

Тодор Поляков: Няма защо да спорим по този въпрос. Касае се да платим извънредния труд на служителите при Народното събрание, които заедно с нас дежурят нощно зрме. Това не е само мое предложение, с него са съгласни и много депутати от болшинството, а именно да се считат извънредните работни часове за служителите, които получават над 3.000 л., час за час, и моля г-на министра на финансите да се съгласи с това предложение. Ако то не може да се приеме, ако има някаква прѣчка, най-малкото, което трябва да направим, е, от възнаграждението за тия извънредни часове, което сега им се плаща, да се махнат удържките, да се каже, че то се плаща без удържки.

Велизар Багаров: Ами когато не работят?

Министър Добри Божилов: Това не е въпрос на бюджета.

Тодор Поляков: Азъ правя предложение за такова възнаграждение, а ако то евентуално не се приеме, тогава възнаграждението, което сега им се плаща за извънреден труд, да бъде плащано без удържки, защото от една страна се дава, а от друга страна се взема.

Председателствуващ Димитър Пешев: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър Добри Божилов: Г-да народни представители! Съ това предложение не съм съгласен. И досега имаме един принцип: който работи, и доколкото работи, да му се плати. Смѣтам, че по-добър и по-разумен принцип от този няма.

Въпросът, който повдига г-н Поляков, за удържките, не може да бъде бюджетен въпрос, а е въпрос на закона за данъка върху приходите. Ще въведем една недобра система, ако с закона за бюджета почнем да уреждаме материя, която се урежда с закона за данъка върху приходите.

Тъй че азъ смѣтам, че досегашният принцип е най-добър: на тия, които работят да им се плати, а не така да се предлага да се плаща автоматично на всеки — работил или не работил.

Велизар Багаров: Поляков намира винаги моментъ да си направи политиката — това е всичкото!

Председателствуващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване предложението на народния представител г-н Поляков, с което г-н министърът на финансите не е съгласен.

Който от г-да народните представители приемат предложението на народния представител г-н Поляков за изменение § 19 от бюджета на Върховното правителство, както го е отчетъл, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието не приема.

Тодор Поляков: Моля да се гласува другото ми предложение: да остане сегашната редакция, като възнаграждението за извънреден труд се плаща без удържки.

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 19, както се докладва, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 20. Възнаграждение на временни стенографи и машинописци (били тѣ чиновници или пенсионери), плащани на смѣна, по размѣръ, определен от председателя на Народното събрание — 130.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 20, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 21. Порционни пари на охраната — 77.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 21, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 22. Поддържане на помѣщенията: малки поправки, приспособления, инсталации, чистене, миене, дезинфекция; осветление, отопление и материали за тѣх; вода, сметъ, каналъ, паважъ, застраховка и други подобни — 530.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 22, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 23. Мобели и покѣщина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мобели и други необходими предмети за помѣщенията (включително и библиотеката), като: маси, столове, етажерки, бюра, материали за противовъздушна и химическа защита и други подобни — 220.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 23, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 24. Канцеларски потреби и материали: хартия, мастило, пишущи машини и части за тѣх, циклостили и пр.; печатане разни законопроекта, предложения, доклади, списъци, бланки, регистри, формуляри и други официални издания и пр.; пощенски, телеграфни и телефонни такси; за покупка на 3 трамвайни карти, черковни трѣби и други подобни — 410.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 24, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 25. Купуване разни съчинения за библиотеката и подвръзване на съшити и на разни други книжа; абониране на разни мѣстни и чуждестранни вестници и списания и разноси по доставянето им — 70.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 25, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 26. Помощи на държавните служители и за погребение на починали такива (Членове 70 и 71 от закона за държавните служители) — 20.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 26, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 27. Непредвидени веществени разходи — 10.000 л.“

Председателствуващ Димитър Пешев: Който приема § 27, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)
„§ 28. Запазенъ фондъ за допълнителни вещевени
разходи — 25.000 л.“ — Не се предвиждатъ —
Всичко за Народното събрание — 28.722.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 28, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТЪ.“

Глава IV.

А. Лични разходи.

§ 29. Заплати на личния съставъ (Вижъ обяснителната
таблица):

а) представителни пари на министъръ-председателя
— 75.000 л.“

б) заплати по Министерския съветъ — 642.500 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 29, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 30. Парични и други добаски къмъ заплатата.“

Облѣкло и обуца на прислужниците и огняря — 15.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 30, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Б. Вещевени разходи.

§ 31. Наемъ за помѣщението (по договоръ) — 70.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 31, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 32. Поддържане на помѣщението: малки поправки,
инсталации, чистене, миене, дезинфекция, освѣтление, ото-
пление и материали за тѣхъ — 80.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 32, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 33. Канцеларски потребности: печатане книжа, такси за
писма, телеграми и телефони, абониране вестници, под-
държане и допѣлване мебелитѣ и пр. — 100.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 33, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 34. Помощи на чиновници и служачи и за погребе-
ние на починали (Членове 70 и 71 отъ закона за държав-
нитѣ служители) — 10.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които прие-
матъ § 34, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 35. Безотчетенъ фондъ (Чл. 38, алинея вгора, отъ за-
кона за бюджета, отчетността и предприятията) —
3.300.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата
народниятъ представител г-нъ Петко Стайновъ.

Петко Стайновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни прѣ-
ставители! По § 35 — Безотчетенъ фондъ — азъ съмъ депо-
зирайъ предложение за намалението му. Бързамъ да зая-
вя, че тукъ не се касае да изкажа недоверие къмъ поч-
теността на моя бившъ колега г-нъ министъръ-председа-
теля, а искамъ само да повдигна предъ васъ единъ прин-
ципенъ въпросъ: може ли на министъръ-председателя по-

бюджета на Министерския съветъ да се даде безотчетенъ
фондъ? Собствено, г-да, дали трѣбва да го наричаме без-
отчетенъ фондъ, или таенъ фондъ?

Азъ съмѣтамъ, че днесъ трѣбва да го наричаме вече та-
енъ фондъ. Тѣзи фондове сѣ били безотчетни навремето,
когато за изразходванитѣ пари дори не се е давало отчетъ
никому, на никаква инстанция — нито предъ Сметна па-
лата, нито предъ финансови инспектори, нито предъ ка-
ззато и да е било друга инстанция. Въ анализѣ на нашата
парламентарна история има единъ интересенъ случай. Въ
XI Народно събрание, въ заседанието му на 2 юний 1901 г.,
Димитъръ Ризовъ, по-късно виденъ нашъ дипломатъ, е
направилъ предложение, Народното събрание да гласува
следната резолюция: (Чете) „Народното събрание поканва
останалитѣ живи бивши министри на външнитѣ работи, още
докато трае настоящата извънредна сесия, да дадатъ отчетъ
за изразходванитѣ отъ тѣхъ фондове на Негово Височество
Княза въ присѣдствието на председателя на Народното
събрание г-нъ Марко Балабановъ и въ присѣдствието на
председателя на Министерския съветъ Петко Каравеловъ.
Народното събрание си запазва правото да доведе до
знанието на народа, чрезъ афиширане до общинитѣ,
цѣлата история по изразходването на досегашнитѣ
безусловни фондове“.

Азъ не искамъ подобно нѣщо въ настоящия случай.
Даже и въ онова време самиятъ Петко Каравеловъ и са-
миятъ Марко Балабановъ сѣ се отказали отъ това задъл-
жение, да образуватъ, заедно съ княза нѣкаква комисия,
която да провѣрѣва, какъ сѣ се изразходвали безуслов-
нитѣ фондове. Азъ считамъ, че и Народното събрание не
е въ правото си да иска да влѣзе въ деталитѣ по израз-
ходването на тайнитѣ фондове. Тукъ се касае за въпросъ
на доверие, което се дава на съответния министъръ — да
похарчи известна сума безусловно, т. е. безъ да се опре-
дѣлятъ условията и целитѣ, а само по усмотрението на
министра, съобразно ресора, въ който служи.

Г-да народни представители! Въ нашия бюджетъ има
нѣколко тайни фондове. Единъ отъ тѣхъ е този по § 35,
който сега разглеждаме; въ бюджета на Министерството
на външнитѣ работи сѣщо така има тайни фондове:
единъ отъ тѣхъ е по § 4 — отъ 4.150.000 л.; другъ единъ
— той е вече обикновениятъ — отъ 120.000 л.; има другъ
фондъ, който е близу до тайнитѣ, фондътъ по § 31 — отъ
2.000.000 л.

Тайни фондове има сѣщо така и по бюджета на Ми-
нистерството на външнитѣ работи: по § 19 — за защита на
българската кауза — 7.500.000 л.; другъ таенъ фондъ —
той е обикновениятъ вече — по § 20 отъ 120.000 л. Има
пакъ таенъ фондъ по § 21 — извънредни разходи
8.000.000 л.

Освенъ това, има единъ таенъ фондъ и по бюджета на
Министерството на войната.

Единъ министъръ, който има своя администрация, който
има свой ресоръ, да има таенъ фондъ, който да отгозари
на целитѣ на неговия ресоръ — това е, разбира се, въ реда
на нѣщата. Въ всички, абсолютно въ всички държави има
тайни фондове, но само въ бюджетитѣ на нѣкои мини-
стерства: министерството на външнитѣ работи, министер-
ството на външнитѣ работи, министерството на войната
и министерството на мореплаването — гдето има морина. Въ
останалитѣ министерства нѣма тайни фондове. Сѣщо така
нѣма тайни фондове при министъръ-председателя, а най-
малко може да има таенъ фондъ при министъръ-предсе-
дателя по нашата конституция и по нашето законодател-
ство. Защо?

Министъръ-председателътъ, по нашата конституция —
не какъ е желателно, не какъ е въ другитѣ държави,
този въпросъ тукъ не ни интересува — е първиятъ между
министритѣ, първиятъ между равнитѣ. Неговата един-
ствена функция по конституцията е да представлява на
Царя другитѣ министри за назначаване. Той съгласува по-
литиката на правителството; той е политическо лице, което
дава единъ видъ осанка на цѣлата политика на правител-
ството. Но той нѣма свой ресоръ като министъръ-предсе-
датель. Вземете бюджета за разходите на Върховното
правителство и ще видите, че министъръ-председателътъ
нѣма своя администрация. Ако може да става дума за ре-
шенията на Министерския съветъ, които трѣбва да се из-
пълняватъ, тѣ се изпълняватъ отъ съответния министъръ.
Ако има да се харчатъ срѣдства отъ безусловнитѣ фон-
дове, ще се харчатъ отъ съответния министъръ, а не отъ
министъръ-председателя. Въ бюджета на Върховното пра-
вителство има само едно единствено учреждение, прида-

дено към министър-председателя — което даже, според мене, съвършено неправилно е придадено към него — това е Цензурата. Никое друго учреждение по този бюджет, нито Царският двор, нито Парламентът, нито Върховният административен съд, макар да са по бюджета на Върховното правителство, не са учреждения, придадени към министър-председателя.

Така че, г-да, щом министър-председателят няма своя отделна администрация, чрез която той лично може да осъществява една политика, щом министър-председателят няма, както казах, един особен ресор — той си е ресорен министър по своята част, но като министър-председател няма ресор — не му се полага по нашата конституция, не се полага и в другите държави, да има безотчетен фонд. Такъв могат да имат само министрите на външните работи, на вътрешните работи и на войната, но не и министър-председателят. И азъ намирам, че миналата година съвършено неправилно е гласувано за министър-председателя да има безотчетен фонд.

Г-нъ Кюсеиановъ, въ предшествувания кабинетъ, нѣмаше безотчетен фонд като министър-председател. Но ще кажете: той бѣше министър на външните работи. Да, като отговорен министър на външните работи, при него можеше да има безусловен фонд и да го изразходва съ чувство на отговорност за съответния ресор, но като министър-председател той нѣмаше безусловен фонд.

Най-после, погледнете нашата история. Имало е и други случаи като днешния, когато министър-председателят е бил министър на народното просвѣщение. Г-нъ Александър Цанковъ бѣше министър-председател и министър на народното просвѣщение. Имаше безусловни фондове, но тѣ бѣха въ ръцетѣ на г-нъ Калфовъ и на г-нъ Русевъ, но не и въ ръцетѣ на г-нъ Цанковъ. И ако имаше да се направятъ нѣкои разходи, ще ги направи самъ г-нъ Калфовъ и ще отговаря най-малко предъ съвестта си и предъ колегитѣ си, или ще ги направи г-нъ Русевъ и ще отговаря най-малко предъ съвестта си и колегитѣ си. Но министър-председателят г-нъ Цанковъ нѣмаше безусловен фонд.

Ето защо азъ считамъ, че на министър-председателя, който нѣма администрация за своята роля като министър-председател, т. е. на министра на народното просвѣщение да се придава единъ безотчетен фонд, е съвършено неправилно, и заради туй азъ искамъ на кредита по § 35 намаляние, ако не и отмѣняване.

Председателствуващъ Димитъръ Пенковъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Никола Мушановъ.

Никола Мушановъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Излизамъ на трибуната, не защото смѣтамъ, че въпросътъ е много важенъ, та трѣбва да се дебатира отъ тукъ (Сочи трибуната), а защото казватъ, че когато се говори отъ мѣстото, не се чувало добре.

По въпроса за безотчетни фондове. Правъ е г-нъ Стайновъ, че досега, споредъ практиката у насъ, министър-председателятъ никога не е разполагалъ съ безотчетни фондове. Тѣ сѣ или при Министерството на външните работи, или при Министерството на вътрешните работи. Това е фактъ. Обаче относно изразходването на фондовете мене ми се чини, че г-нъ Стайновъ пропусна да направи една бележка.

По въпроса за безотчетни фондове тукъ сѣ ставали голѣми разисквания и голѣми обвинения. И ако искате да знаете, между обвиненията, които се отправиха въ държавния съдъ къмъ либералното правителство на Радославъ, имаше даже единъ пунктъ за обвинение въ неправилно изразходване на безотчетни фондове. Мене ми се чини, че тѣзи острастени борби малко се поутоложиха, защото се разбра отъ дългата практика, че държавата, респективно министърътъ на външните работи и министърътъ на вътрешните работи иматъ нужда отъ безотчетни фондове за особени разходи, които не могатъ да иматъ явно предназначение, показано въ бюджета.

Правъ е г-нъ Стайновъ, като отбелязва, че ние имаме нѣколко безусловни фондове. Въ Министерството на външните работи имаме два такива фонда, които винаги сѣ сѣществували. Единиятъ е за защита интереситѣ на България, който въ 1937 г. и въ 1938 г. бѣше много намаленъ — на 4.000.000 л.; въ 1939 г. става 8.000.000 въ 1940 г. се намалява на 7.500.000 л. и тази година се искатъ пакъ 7.500.000 л.

Другиятъ безотчетен фондъ е отъ 120.000 л. Той е сѣби новениятъ, който винаги е сѣществувалъ. Миналата година ние постановихме да има безотчетни фондове за всички министри по 120.000 л. — нѣщо, за което азъ казахъ, че е грѣшка, защото разбирамъ, че по този начинъ погрѣшно се дава едно увеличение на заплатата на министритѣ. Азъ не бихъ билъ противъ да се каже, че се увеличава заплатата на министритѣ съ 10.000 л. месечно, защото мене не ме е страхъ отъ това, че ще се даде по-голъмо зѣнаграждение на министра, но ме е страхъ отъ евтини министри. Заради туй би било по-добре да се увеличи заплатата на министра на 30.000 л. месечно, отколкото да се въвежда тази практика на безотчетни фондове при всѣко министерство. Но това е другъ въпросъ.

Казахъ, единиятъ безотчетен фондъ при Външното министерство е за защита интереситѣ на България — 7.500.000 л. Има другъ фондъ за извънредни разходи, включително и курсовата разлика, който тази година се намалява отъ 14.500.000 л. на 8.000.000 л., и то известно е защо. Знаеше се къде се употребяваха сумитѣ по този параграфъ. Съ присѣдиняването на Добруджа сегашниятъ фондъ се намалява съ 6.000.000 л. Сигурно това е причина.

Безотчетни фондове не сѣ такива както се смѣта отъ нѣкои — че за тѣхъ не се дава смѣтка. Мене ми се чини, че г-нъ Стайновъ отиде много далечъ, като каза, че въпросътъ за изразходването на безотчетни фондове не е уреденъ съ законъ. Въ закона за бюджета отчетността и предприятата има изрично постановление, че всѣки министъръ, който има безотчетен фондъ, е длъженъ всѣки три месеца да оправдава изразходванитѣ суми предъ Министерския съветъ. И това се прави. Надлежниятъ министъръ трѣбва всѣко тримесечие да даде смѣтката си въ Министерския съветъ, за да му се позволи да изтегли суми за следващото тримесечие. Може би ще кажете, че това е една формалност. За почтения човѣкъ не е формалност, когато ще трѣбва предъ колегитѣ си да излади своитѣ смѣтки по безотчетния фондъ. А пъкъ когато кабинетътъ е коалиционенъ, тогава тази проверка е още по-голъма, защото знаете какви съревнования има между партиитѣ, да не би да е поддържана нѣкоя партия или партиенъ вестникъ. Въ такъвъ случай действително става обсъждане по изразходването на безотчетни фондове.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: Не питай старило, а патило!

Никола Мушановъ: Азъ съмъ упражнявалъ и Министерството на външните работи, и Министерството на вътрешните работи, билъ съмъ и министър-председател. Права е бележката на г-нъ Стайновъ: каква нужда налага, министър-председателятъ за пръвъ път да има безотчетен фондъ? Досега практиката е била да има безотчетни фондове само при Министерството на външните работи и Министерството на вътрешните работи, които фондове служатъ на всички министри за всички разходи на държавата. Напримѣръ, ако по нѣкои културни въпроси сѣ нужди срѣдства на министра на народното просвѣщение, той се отнася до министра на външните работи да му се авансиратъ суми. Може да стане нужда, напримѣръ, отъ нѣкои разходи по посрѣщане на гости, по изпращане на гости, командировки въ чужбина и т. н., и съответниятъ министъръ ще поиска отъ министра на външните работи необходимитѣ суми.

Мене ми се струва, че тукъ връзката на министър-председателя е само съ надзора върху печата — туй допускамъ азъ. Но ние имаме вече предвиденъ кредитъ за помощи на печатни издания по бюджета на Министерството на външните работи, който, отъ 2.200.000 л. за 1940 г. сега се увеличава на 3.200.000 л. Това е — да си го кажемъ ясно — за издрѣжката на печатнитѣ органи „Днесъ“ и „Вечеръ“. Тѣ минаха като правителствени издания, и сигурно затова се увеличава този кредитъ съ 1.000.000 л. Навърно тѣзи 3.200.000 л. сѣ пакъ за тая нужда. И азъ се питамъ: въ сегашно време, когато се знае, че вестницитѣ „Зора“ и „Утро“ печелятъ, и печелятъ доста добри пари, каква е организацията на двата правителствени вестника, които искатъ 4-5 милиона лева помощъ, за да могатъ да се издрѣжатъ? Сигурно тамъ има бюрократия, гледа се да се назнаватъ остоянно хора, за да получаватъ заплати, както въобще въ всѣко бюрократическо учреждение се гледа повече да се разширяватъ службитѣ, за да могатъ повече хора да се хранятъ. Това е предположението ми, защото не мога да допусна иначе. Ако не е така, оттеглямъ всичкитѣ си думи.

Ако съответните министри, на вътрешните работи и на външните работи имат някои нужди, за които са предназначени тези фондове, министър-председателят няма да иска от тях. Ако тези фондове, г-да, са за такива цели, сумитъ, които се дават, са много. Аз по принцип съм против и съмтам, че поддържането на правителствения печат е една нова и опасна работа. Едно време тук, от тая трибуна се бламираше, като министър, г-н Костурков — един почтен българин — затуй, че, като бил на власт, задължавал държавни служители да получават органа на партията му в „Радикал“. Това се възведе тогава в престъпление и тук го атакуваха, че той се застъпвал, партийният му вестник да се плазира.

Мене ми се чини, че сега, когато се иска да се харчат въ сегашно време 5.000.000 л. за правителствени издания, е много прекалено. И ако взех думата, то е само да кажа, какво мене ми се чини, че назначението на този фонд е именно това. Не зная какво друго може да бъде, защото сега за пръв път на министър-председателя се дава безотчетен фонд. Не зная дали е възможно на г-н министър-председателя да съобщи за какво му е този фонд, но безспорно е, че ако е за други някои нужди, той ще мълчи, както въобще се мълчи за безотчетните фондове. Там говори само съвестта и честността на онзи, на когото са поверени да ги изразходва.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-н министър-председателят и министър на народното просвещение.

Министър-председател Богдан Филев: Г-да народни представители! Аз мисля, че въпросът за безотчетните фондове не се поставя правилно от уважаемия г-н Стайнов и г-н Мушанов. Нито конституцията, нито законът за бюджета, отчетността и предприятията определят къде може да има и къде да няма безотчетни фондове. Това е повече въпрос на практика, на традиция у нас, и нищо не пречи, тази практика, ако има някои съображения да се измени, тя действително да бъде изменена. Фондовете са разпределени, както виждате, между различни министерства, както е било досега: Външно министерство, Вътрешно министерство, има и въ Министерството на войната, съгласно съществуващите нужди, които трябва да бъдат задоволени. Следователно, това е въпрос на споразумение между министрите въ кабинета, по какъв начин ще стане изпълнението на тия задачи, които се преследват с различните безотчетни фондове. И няма нищо чудно въ това, че сегашният кабинет е намбрил за добре, една част от сумитъ, които се гласуват като безотчетни фондове, с оглед на известни задачи, които са поставени специално на министър-председателя, да бъдат отделени за министър-председателя. Това не противоречи нито на конституцията, нито на някакъв закон. Това е направено, защото при днешните обстоятелства е намбрено от Министерския съвет, че това е по-практично и по-лесно ще се изпълнят известни задачи, които се възлагат на отделните министри, отколкото ако остане положението, както е било досега. И мене ми е чудно, че се повдига този въпрос и се говори, като че кой зиге какво е направено, като че е извършена някаква неправилност или някакво нарушение на някакъв закон или на конституцията.

Аз бих обърнал внимание повече на друго. То е много по-важно, отколкото онова, което се изтъква тук: какви бяха безотчетните фондове, на колко възлизаха при партийното управление — това бих искал да се каже — и на каква сума възлизат тия безотчетни фондове днес, макар че днес положението на България да е такова, че има нужда да се увеличат много повече тия безотчетни фондове, отколкото биха при партийното управление, но въпреки това не са увеличени.

Обажда се: Върно!

Министър-председател Богдан Филев: Вие виждате, че ги намалихме с голяма сума, отколкото бяха по-рано. А че е станало ново разпределение на сумитъ, това е вътрешна работа на кабинета, при която няма никакво нарушение, както казах вече няколко пъти, нито на конституцията, нито на някои закони въ страната. (Ржкоплъскания)

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър Добри Божилов: Г-да народни представители! Аз не бих искал да прибавя нещо повече от това, което обясних миналата вечер и въ сношното заседание по повод зададения въпрос от г-н Петко Стайнов. Обаче и тук, вземайки повод от това, което той каза, съм дължен да обясня, че е грешка, гдето той смъта, че § 31 от бюджета на Вътрешното министерство — администрация и полиция — е бил безотчетен фонд. Разходитъ по този параграф се оправдават на общо основание предъ Смътната палата.

На второ място, стана дума за печатните издания на Външното министерство. Това са трите вестници на чужди езици. От този параграф се издържат ть, от там се дават помощи за разни печатни издания въ България. Съ друго Външното министерство не се занимава.

На трето място трябва да поясня, че при безпарламентарното управление — не говоря за по-ранните времена — безотчетните фондове бяха 34.500.000 л., а сега са сведени на 27.050.000 л., както г-н Мушанов вече поясни, защото са намалени по Външното министерство, по единия параграф, с около 6.500.000 л. — другото е разпределено по различните министерства. Но въ края на краищата общата сума е 27.050.000 л., вместо 34.500.000 л., колкото е била въ 1939 г.

Това намирам за нужно да прибавя към казаното от г-н министър-председателя. (Ржкоплъскания)

Председателстващ Димитър Пешев: Ще поставя на гласуване предложението на г-н Петко Стайнов.

Който приема предложението на г-н Петко Стайнов, сумата по § 35 да бъде намалена от 3.300.000 л., колкото е предвидено, на 1.300.000 л., моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приема § 35, както се докладва от г-на докладчика, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 36. За разходи по посрещане на официални лица и чужденци и за служебни тържества. Разходитъ по този параграф се оправдават само сь разписки — 500.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 36, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„§ 37. Запазен фонд. — 10.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Който приема § 37, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)

„Надзор върху печата.

А. Лични разходи.

§ 38. Заплата на личния състав (Вижъ обяснителната таблица) — 1.122.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: По § 38 е постановено писмено предложение от народния представител г-н Петко Стайнов, който предлага да се намали сумата по този параграф от 1.122.000 л. на 1.082.450 л., колкото е била по-рано.

Има думата г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (От трибуната) Както ви казах, г-да народни представители, цензурата или Надзорът върху печата е единственото учреждение, което е повърено за управление на министър-председателя. Мене ми вече омръзка, г-да, да говоря за нарушение на конституцията, защото някои хора се много сърдят, когато споменавам тук думата „конституция“. И аз вече няма да говоря въ тия мои бележки, нито че сь цензурата се нарушава изрично конституцията, нито че сь забраната на събранията се нарушава конституцията, нито че сь други работи тя се нарушава. Видях, че нашето чувство за конституцията е доста много притъпено и че тоя мой апелъ е свършено излишенъ.

Д-р Георги Липовански: Протестираме, г-не професор!

Димитър Марчевъ: Недейте забравя 1934 г. Най-малко право имате Вие да говорите за конституцията, защото Вие тогава я нарушихте.

Петко Стайновъ: За приложението на конституцията вие имате едно особено разбиране, а този, който ми възразява, нѣмахаберъ отъ конституция.

Димитър Марчевъ: Вие я нарушихте въ 1934 г. Вие сте отъ превратаджиитѣ!

Председателствуващъ Димитър Пешевъ: (Звъни)

Петко Стайновъ: Та, г-да народни представители, азъ нѣма да се спирамъ на конституционния въпросъ. Видявамъ, че говоря напраздно; има хора глухи, които не искатъ да ме чуятъ, които не искатъ да ме разбератъ. Искамъ да се спра на другия въпросъ и затуй поискахъ намаление на кредита. Азъ не искамъ махване на цѣлия кредитъ, защото вие приемате този кредитъ като нѣщо обикновено. Азъ искамъ намаление на този кредитъ за цензурата, за да мога да подчертая само едно недовѣрие къмъ този институтъ.

Г-да! Азъ не зная този институтъ кой го управлява. Много бихъ молилъ г-на министъръ-председателя, въ чийто ресорть се намира, ако обича, да каже тукъ на народното представителство, кой е отговорниятъ министъръ за този институтъ, кой дава инструкциитѣ на цензурата у насъ, та да знаемъ, когато спиратъ нашитѣ статии, когато спиратъ нашитѣ речи, кой министъръ да търсимъ, за да му се оплачемъ.

Димитър Марчевъ: Вие въведохте цензурата първи.

Петко Стайновъ: Г-да! Понеже нѣма, изглежда, опредѣленъ министъръ, а най-малко министъръ-председателътъ се занимава съ цензурата, азъ трѣбва да му привлѣка вниманието да благоволи да види какъ се упражнява цензурата. Най-първо азъ намирамъ, че при едно управление, което почива на базата на неутралитета, нашата цензура не спазва задълженията на неутралитета. Неутралитетътъ е едно задължение, г-да. Ако напишете статия, която дава, да кажемъ, освѣтление за едната страна, тая статия не се допуска отъ цензурата, а ако напишете друга статия, която дава освѣтление за другата страна, тя веднага се допуска. Това ли е неутралитетътъ? Погледнете заглавията, г-да, на вестницитѣ и веднага ще видите, че нашата цензура не е неутрална. Не искамъ да настоявамъ повече на тоя въпросъ. Вие всички много добре ме разбирате. Ако искате, готовъ съмъ да ви дамъ всички данни за това.

Но не само нашата цензура се упражнява тенденциозно, противъ задължението за неутралитетъ, тя се упражнява и неумѣстно. Така, напримеръ, вие ще видите, че статии, които сме длъжни да ги напишемъ и помѣстимъ въ отговоръ на нѣкой въпросъ, който се повдига у насъ или въ чужбина, цензурата ги забранява. Азъ ще ви приведа само единъ прѣсенъ примѣръ. Както си спомняте, преди известно време югославскиятъ министъръ-председателъ г-нъ Цвѣтковичъ бѣше държалъ една речъ, въ която бѣше заявилъ, че Македония била люлката на сърбизма. Това бѣше нѣщо ново за насъ, защото, доколкото ние сме учили балканска история, знаемъ, че люлката на сърбизма е Шумадия. Но у насъ не се доустнаха спорове по тоя въпросъ — дали Македония или Шумадия е истинската люлка на сърбизма.

По това време, обаче, се случи да бжде 40-иятъ день отъ смъртъта на нашия заслужилъ професоръ и държавникъ Стефанъ С. Бобчевъ. По тоя случай въ „Миръ“ се помѣства една кореспонденция, писмо отъ този старъ държавникъ, писано преди 70 и толкова години, въ 1873 г., значи, въ турско време. Тогава Стефанъ С. Бобчевъ, бидейки студентъ по медицина въ Цариградъ, по препорѣка на тогавашната наша екзархийска властъ и на училищната властъ, е билъ пратенъ въ Македония да обиколи нѣкои градове и да даде нѣкои дописки въ тогавашнитѣ вестници. И той е написалъ дописки, печатани въ тогавашнитѣ български цариградски вестници, въ които дописки говори за училищата въ Прилепъ. По онова време въ „люлката на сърбизма“ е имало само български училища. Бобчевъ пише: (Чете) „Радостенъ излѣзохъ, друже, отъ сградата на мѣжкото училище, но тази ми радостъ трѣбваше да се удвои съ стѣжването ми въ девическото училище. Не знамъ какъ, но мене ми се струва, че нашитя народъ печели едно сигурно съкровище въ лицето на тия ученици и ученици“.

Ето какво е написалъ тогава Стефанъ С. Бобчевъ — невинно нѣщо! Цензурата забрани по случай 40-ия день отъ смъртъта на Стефанъ С. Бобчевъ ей това нѣщо да се напечататъ въ в. „Миръ“. Мислите ли, г-да, че тая цензура е упражнявана съ патриотизъмъ, съ здравъ, изпитанъ патриотизъмъ, а най-главно, че е упражнявана съ умъ? Не.

И азъ искамъ на още единъ въпросъ да обърна вашето внимание пакъ въ връзка съ цензурата.

Тодоръ Кожухаровъ: Има още случаи.

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Г-нъ Кожухаровъ е още по-голямъ специалистъ отъ мене по въпроса за цензурата, защото той всѣки день се бори съ нейнитѣ глупости, съ нейнитѣ дивотии и мисля, че той може да ви даде по-интересни сведения. Но азъ ще се спра на другъ единъ въпросъ. Той интересува всички васъ, той интересува всички насъ. Той е въпросътъ за цензурата върху дебатитѣ въ Народното събрание, върху речитѣ въ Народното събрание.

Г-да! Въ конституцията — пакъ ще извинявате, че я споменавамъ (Смѣхъ) — е казано, че заседанията на Народното събрание сѣт публични. Следователно, цѣлиятъ български народъ, доколкото има мѣсто въ залата — за нещастие, сега нѣма никакво мѣсто — може да дойде и да слуша тия речи, които се изнасятъ тукъ предъ васъ, въ Народното събрание. Тая публичностъ на заседанията на Народното събрание, която е намѣрила узаконяване въ самата конституция, предполага, че трѣбва да се даде възможностъ на народнитѣ представители, и не само на народнитѣ представители, а и на правителството, и на самото председателство, да направи колкото може повече нашироко и веднага достояние тия речи на българския народъ. Ние сме избрани отъ тоя народъ. Ние трѣбва да бждемъ готови въ всѣки моментъ да му дадемъ смѣтка, да му дадемъ да види нашитѣ речи, нашитѣ становища тукъ, за да може той да критикува, да формира своето мнение за насъ и да изкаже своето неодобрение срещу насъ, или своето одобрение. Е добре, дава ли му се тая възможностъ? Въ другитѣ държави е наредено така, че речитѣ се стенографираатъ и на другата заранъ, както въ вестницитѣ, така и въ „Държавенъ вестникъ“, речитѣ излизатъ отпечатани. У насъ по технически причини, макаръ да се направи опитъ преди известно време, това не можа да се осъществи. Значи, председателството по технически причини не е въ състояние още на другата заранъ да разпрѣсне по цѣлата страна речитѣ, разискванията, станали въ Народното събрание. При това положение туй задължение за публичностъ на нашитѣ дебати — задължение, което е изрично споменато въ конституцията — не ни ли налага, г-да, ние да изискваме, щотъ нашитѣ речи да бждатъ обнародвани въ вестницитѣ на другия день, за да бждатъ четени, ако не могатъ да бждатъ чути, отъ всички български граждани? Щомъ могатъ всички български граждани да дойдатъ тукъ да слушатъ нашитѣ речи, защо да не могатъ да ги прочетатъ?

Г-да! Нѣкой отъ правителството, не знамъ кой, е турилъ рѣка върху васъ, е турилъ рѣка върху насъ и не дава да излизатъ нашитѣ речи, нашитѣ разисквания тукъ, предъ българския народъ.

Да ви дамъ единъ прѣсенъ примѣръ. Завчера, преди известно време, тукъ станаха разисквания по закона за защита на нацията. По второто му чегене се направиха толкова интересни предложения — и отъ г-нъ Мушановъ, и отъ г-нъ Тютюнджиевъ, и отъ г-нъ Иванъ Петровъ, и отъ г-нъ Дютмеджиевъ, и отъ толкова други народни представители. Чете ли нѣкой отъ васъ въ вестницитѣ нѣкакво съобщение за това, какви предложения сѣт направени? Не. Ама ще кажете: журналиститѣ не сѣт ги чули, журналиститѣ не сѣт ги дали! Туй не е вѣрно. На журналиститѣ е дадено нареждане — тъй мисля поне — отъ нѣкой министъръ да не даватъ никакви сведения, да не пишатъ нищо за предложенията, направени при второто четене на тоя законъ, и въобще да не помѣстватъ изложенията, направени отъ тази трибуна. Азъ бихъ желалъ, г-нъ министъръ-председателътъ да ме опровергае, да каже, че не е вѣрно това.

Велизаръ Багаровъ: Петко! Стига! Ясно е.

Петко Стайновъ: Вие видѣхте, че само имената на говорившитѣ се дадохъ въ вестницитѣ. Това стана по нареждане на министритѣ. Бѣше заповѣдано на журналиститѣ, никакво съобщение да не излѣзе.

Г-да! Че има цензура върху печата — то е другъ въпросъ. Но че има цензура върху васъ и върху насъ всички,

и това е фактът. И ние търпим това положение! На насъ правителството ни връзва устата. То ни смачква по такъв начинъ, то унижава достойнството ни предъ българския народъ да не може нашиятъ народъ да чуе нашитъ мисли, нашето слово. Не, г-да! Единъ Парламентъ, който търпи такава положение, такава попечителство, такава настояничество отъ изпълнителната властъ, тоя Парламентъ ще бжде осъденъ много скоро на израждане, а може би и на премахване. (Ръкопляскания)

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Тодоръ Кожухаровъ. (Възражения)

Тодоръ Кожухаровъ: Г-да народни представители! Азъ мисля, че бихъ манкиралъ на моя професионаленъ дългъ, като журналистъ, който има задължението всъки денъ да се занимава съ цензурата, ако не кажа предъ васъ болката на българския печатъ.

Ние, българските журналисти, съжаваме, че при днешното международно положение въ никоя държава печатътъ не може да бжде абсолютно свободенъ. По този въпросъ споръ нѣма. Има споръ, обаче, какъ трѣбва да се упражнява цензурата. Има цензура, има и цензура. България живѣе подъ режима на цензурата вече 6 години, отъ историческата дата 19 май. Азъ помня цензурата следъ 19 май. Тогава въ нашия печатъ не се позволяваше да се каже нищо, което прѣко или косвено може да бжде въ полза на монархическия институтъ. Азъ се опитахъ косвено да прокарамъ статии въ защита на тоя институтъ. Напримѣръ, единъ старъ народенъ учителъ отъ Орханйско праша дописка до вестника, въ която въ най-патриотиченъ тонъ описва едно народно тържество, на което е присѣствувалъ Негово Величество Царьтъ. Цѣлата тази статия бѣше изхвърлена. Тогава азъ, като директоръ на вестника, протестирахъ предъ министра на вътрешнитъ работи, покойниятъ Мидилевъ. Той, обаче, ми заяви, че цензурата се ръководи отъ други фактори, че той тамъ нѣма никакво вълишателство, и нищо не може да се направи. Всички онѣзи коректури, кждето е цензурирано всичко, което се отнася до Царя, азъ си позволихъ единъ пътъ да ги предамъ на единъ отъ чиновниците въ Двореца за сведение на Негово Величество Царя, за което навремето бѣхъ предупреденъ отъ полицията, че ще бжде интерниранъ. Но силнитъ фактори по онова време ме пощадиха, кой знае по какво благоволение. Паднаха скоро, и не ме интернираха.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Г-нъ Кожухаровъ! Вие вече говорихте по бюджетпроекта на Върховното правителство. Говорето само по предложението.

Тодоръ Кожухаровъ: Азъ говоря само по предложението.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Вие говорите общи работи, за които вчера Ви дадохъ да говорите повече време, отколкото позволява правилникътъ. Азъ Ви моля, ограничете се само върху предложението.

Тодоръ Кожухаровъ: Моля Ви, г-не председателю. — Това, което може да иска българскиятъ печатъ, това което може да иска българскиятъ Парламентъ и българскиятъ народъ, то е едно единствено: да има непосредствено отговоренъ министъръ за всичкитъ волни и неволни издательства на цензурата; да знаемъ всички ние, кой носи непосредствената отговорностъ за този институтъ, понеже такава отговорностъ, г-да народни представители, сега фактически не съществува. По известни въпроси цензурата се упражнява отъ министра на вътрешнитъ работи, по други тя се упражнява отъ министра на външнитъ работи, по трети — не зная отъ кого се упражнява. Но нищо отъ това. Важното е, че често пъти тя се упражнява крайно неразумно. Примѣрътъ, който ви цитира г-нъ Стайновъ, е много очевиденъ. Такива примѣри има множество. Ние съжаляваме, че не сме въ състояние да изложимъ доснетото, което се образува при насъ всъки денъ, за да видите често пъти какви неумѣстни работи ставатъ. Азъ не винаги обвинувамъ тѣзи, които непосредствено упражняватъ цензурата. Тѣ винаги се оправдаватъ съ това, че нѣматъ ясни директиви отъ съответнитъ министри. И това можете да видите отъ следния примѣръ. Преди нѣколко дни директоритъ на стилинитъ вестници бѣха поканени въ Дирекцията на печата отъ помощникъ-директора г-нъ Колчевъ, замѣстникъ сега на г-нъ Мечкарровъ, който е боленъ. Съобщилъ ми се единъ интересенъ фактъ — че нашитъ северни съседи, румънитъ, сж престанали да изпълняватъ коректно кочесницята по изселването отъ Добруджа; че нашитъ,

на основание на конвенцията, сж изселили 1300 души румъни, обаче румънскитъ власти не сж ги приели, държали сж тѣзи нещастници цѣла нощ на студа край Дунава, и на другия денъ почва една кампания въ румънския печатъ срещу българското звѣрство. Тогава нашето правителство решава да реагира и настоява за това предъ българския печатъ. Всички вестници съ готовностъ се съгласяватъ. Дадени ни бѣха даже и нуждитъ материали, за да се види какви безобразия сж вършени по отношение на нашитъ преселници отъ Северна Добруджа. Това бѣше въ 5 ч. следъ обѣдъ. Въ 10 ч. вечерта дойде друго нареждане: „Нѣма да се пише нищо по този въпросъ“. Добре, нѣма да пишемъ по този въпросъ. На другия денъ сутринта гледамъ въ вестниците „Утро“ и „Зора“ помѣстени статии въ този духъ. Азъ веднага протестирахъ, защо, въпрѣки сношната заповѣдъ, на тѣзи два вестника се разрешава да пишатъ, а на насъ не се разрешава. Отговориха ми: „Такава е заповѣдта“. Добре, подчиняваме се. Въ 1 ч. следъ обѣдъ се обажда отъ цензурата и казватъ: „Министъръ-председателъ моли, ако е възможно, да се напише нѣщо по този въпросъ“. Ние отговорихме: „Г-да! Извинявайте, вестниците сж вече подъ печатъ“.

Вие виждате, какъ се упражнява тази цензура — колебливо, несигурно, безъ ясни и опредѣлени инструкции. И печатътъ страда, и общественото мнение страда. Ето кое тежи най-много на българския печатъ, който всъки денъ е подъ ударитъ на цензурата. Много отъ тѣзи работи биха могли да се избѣгнатъ само по единъ начинъ — чрезъ по-честъ и непосредственъ контактъ между ръководителитъ на нашата политика и печата. Този контактъ, г-да народни представители, е съществувалъ винаги. Той се е упражнявалъ и отъ най-големитъ държавници. Най-големитъ държавници сж били затова голѣми, защото умѣло сж си служили съ печата. И Бисмаркъ си служеше съ печата, и Милеранъ, и Брианъ бѣше въ тѣсенъ контактъ съ печата, същото правеше и Шредеманъ. Ние не можемъ да се оплачемъ и отъ нѣкои наши министри преди известно време. Напримѣръ, въ времето на г-нъ Калфовъ, въ времето на г-нъ Буровъ имаше единъ контактъ между печата и правителството.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Свършете!

Тодоръ Кожухаровъ: Ние получавахме инструкции. И за честта на българския печатъ трѣбва да се признае, че не голѣмитъ национални въпроси той никога не е саботиралъ интереситъ на България. Той се вдъхновява и сега отъ същото желание: да служи на България, а не да ѝ прѣчи. Той моли само едно — една разумна, една ясна цензура, една отговорна цензура. Българскиятъ народъ трѣбва да знае, кой е непосредствениятъ отговорникъ за всичкитъ деяния на цензурата.

Тодоръ Поляковъ и Никола Мушановъ: Искаме думата.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Тодоръ Поляковъ.

Тодоръ Поляковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Отъ 1938 г. се създаде у насъ наредба-законъ за надзора върху печата. Тая служба по бюджетъ е при Върховното правителство. По силата на закона министъръ-председателътъ упражнява надзоръ върху печата чрезъ една специална служба. Този надзоръ напоследъкъ се извършва много засили. Ние стигнахме до положение да не се позволява нищо свободно да се пише, да не се позволява никаква свободна мисълъ, никаква свободна критика да не се допуска, върху системата на управлението, върху порядкитъ въ дадено министерство, даже за дѣлата на нѣкой началникъ на отделение, на нѣкой бюрократъ.

Г-да народни представители! Азъ съмтамъ, че предложението, което се прази отъ г-нъ Петко Стайновъ за намаляние на кредита по § 38, е не само основателно, но, азъ бихъ казалъ, че трѣбва да се стигне и до пълно премахване на този кредитъ, защото цензурата носи само пакостъ за българския народъ. Ние виждаме какъ напоследъкъ тая цензура не само цензурира печата и следствия на това вестникарството у насъ е стигнало до пълненъ упадѣкъ, цензурира не само всичко, което се печати, но ти отива да посегне и на свободата, на имунитета, бихъ казалъ, на словото на народния представителъ. Народното събрание днесъ не представлява, както каза вчера г-нъ Славейко Василевъ, единъ стъклень похлупакъ, подъ който може да се види всичко, каквото става въ него. Народното събрание днесъ представлява една затворена сграда, въ която се заседава и която работи при затворени врата и не се знае нищо

от това, косто става вътре, какво се разисква, каква е волята и какво е мнението на народните представители. Нъщо повече, речитъ на народнитъ представители се цензуриратъ по такъв начинъ, че се извращава съдържанието имъ, смисълътъ имъ. Докато това се върши върху речитъ на народнитъ представители, които сж оппозиционери, ние виждаме каква свобода, каква волностъ се дава пъкъ на речитъ, които сж въ подкрепа на правителствената политика или сж въ полза на тезата на този или онзи министъръ. Очевидно е, г-да народни представители, че чрезъ цензурата се упражнява единъ мораленъ тероръ, който виждате и тукъ.

Г-да народни представители! Вие виждате, какво е сега въ момента. Ние говоримъ за цензурата, а тамъ (Сочи министерската маса) става нъщо, каточели се намираме на задущинца . . .

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Г-да народни представители! Моля ви се, освободете господа министритъ.

Тодоръ Поляковъ: Г-да народни представители! Омръзна ми вече да гледамъ, съ извикание, заднитъ фасади на народнитъ представители, които сж въ постоянниятъ разговоръ съ министритъ. (Оживление) Не може така!

Г-да народни представители! Защо е тая цензура, на кого служи тя?

Велизаръ Багаровъ: Стига, бе Поляковъ!

Тодоръ Поляковъ: Казватъ ни, че тя служела на държавата, че служела на обществото за сигурността на държавата. Ако погледнемъ, обаче, какво се цензурира, ще видимъ, че се цензурира всичко знова, което е насочено срещу мъроприятата на единъ министъръ, срещу мъроприятата на нъкой началникъ на отдѣление, което е насочено, да кажемъ, срещу сжипотията, срещу нередовността на даденъ органъ на администрацията и пр. Не можете да пишете по това, напиримъ, че Дирекцията по прехраната не взема достатъчно мърки за осигуряване продоволствието; не може да пишете, че даденъ гражданинъ е неправилно интерниранъ, че неправилно сж му отнети свободитъ; не можете да лишете за спекулата; не можете да пишете за никакви афери, не можете да пишете противъ нъкой държавенъ служителъ. Следователно, г-да народни представители, на кого служи цензурата? Цензурата служи за защита на всички ония поредъци, които не сж редовни и сж често незаконни въ нашето управление; цензурата служи като прикритие на всички престъпления, които ставатъ тукъ и тамъ въ даденъ ресоръ на управлението. Цензурата, най-после, служи да прикрие една тирания, да прикрие едно управление, което постави потъ секвестъръ и отне всички конституционни свободи на българския народъ.

Никола Захариевъ: Ти намъри село безъ кучета и почна да говоришъ невръбли-некипъли.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни)

Тодоръ Поляковъ: Най-после цензурата покрива и това, което става сега въ Народното събрание. Защото, ако нъкой утре пише въ вестникитъ и си позволи да каже, че въ момента, когато се разисква въ Народното събрание върху цензурата, тамъ (Сочи министерската маса) е нъкаква задущинца и нъкой не обръща внимание на това, което тукъ се говори; че тукъ ме прекъсватъ безъ да има основание за това, цензурата пакъ ще го унищожи, нъма да допусне това да се печата.

Никола Захариевъ: Като говоришъ глупости, които не могатъ да се търпятъ!

Тодоръ Поляковъ: Преди известно време азъ подадохъ запитване относно това, че се ограбва трудътъ на земеделеца.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: (Звъни) Г-нъ Поляковъ! Говорете по предложението на г-нъ Петко Стайновъ.

Тодоръ Поляковъ: Азъ намирамъ, че предложението на г-нъ Петко Стайновъ трѣбва да бѣде гласувано, затова защото цензурата не оправдава своето съществуване.

Никола Захариевъ: Оправдава се заради твоята арменска уста.

Тодоръ Поляковъ: Цензурата е противъ интереситъ на българския народъ. Цензурата защитава диктатурата надъ българския народъ и тиранията, която се върши надъ него.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Никола Мушановъ.

Никола Мушановъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ отначалото още съмъ убеденъ, че моитъ думи нъма да иматъ благоприятенъ отзвукъ въ Народното събрание.

Велизаръ Багаровъ: А, моля ви се!

Никола Мушановъ: Азъ съмъ дошелъ до убеждението, че колкото повече говоримъ за цензурата, толкова тя става по-лоша и ме е страхъ да не би моятъ говоръ да стане причина тя да стане още по-лоша.

Но, г-да народни представители, нека да говоримъ сериозно по въпроса. Азъ дължа най-напредъ да направя единъ упрѣкъ, и то много добросъвестно. Азъ се чудя, защо всѣка бележка, която отправяме тукъ до нъкой отъ господа министритъ, се счита отъ тѣхъ за обида. Когато излъзешъ тукъ да говоришъ по единъ въпросъ и сериозно искашъ да обяснишъ една работа, г-нъ министъръ-председателъ се сърди, каточели не е възможно единъ народенъ представителъ да попита, напиримъ, защо се въведе единъ новъ редъ, който досега не е съществувалъ, и да му се дадатъ обяснения. Ако е имало нужда отъ тая работа — нъма кой да протестира. Най-малко азъ ще протестирамъ. Обаче г-нъ министъръ-председателъ, който не бива да се заразява отъ партизанството и партизанщината, изведнажъ и той, като всичкитъ, си послужи съ аргумента: „Въ времето на партиитъ е било така“, въ времето на партиитъ се харчели 24 милиона лева по безотчетния фондъ. Азъ не бихъ желалъ отъ министъръ-председателя да чувамъ една неистина. Съжалявамъ, че той не разбира бележката на министра на финанситъ, който знае какво е безотчетенъ фондъ и какво е интересъ на държавата. Азъ побързахъ да видя бюджета за 1933 г. и мога да ви кажа, че въ бюджета тогава сж били предвидени като безотчетенъ фондъ 6.800.000 л. и 23 милиона лева за защита на държавата. Но вие знаете кой бюджетъ е това — това е бюджетътъ, който се състави отъ Министерския съветъ тайно. Защо се намаляватъ 6 милиона лева отъ него? Защото виждате, Добруджа се присъедини къмъ нашата държава. Сега оставатъ 17 милиона лева. Г-нъ министъръ-председателъ мисли, че този безотчетенъ фондъ . . .

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Вие не говорите по предложението. Недейте използovať случая да говорите по единъ въпросъ, който е миналъ. Има едно конкретно предложение по единъ параграфъ — ще говорите по него.

Никола Мушановъ: Е, използвамъ случая! Азъ искамъ да се обясня по единъ въпросъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Когато му дойде времето — тогава.

Никола Мушановъ: Кога ще му дойде времето? — Когато отидемъ въ ваканция, тогава ли?

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Вие говорите работи, които нъматъ нищо общо съ предложението.

Никола Мушановъ: Г-не председателю! Азъ съмъ забелязалъ, че вие къмъ насъ, оппозицията, сте много точенъ, много формалистъ, а къмъ другитъ не сте такъвъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Азъ протестирамъ, г-нъ Мушановъ, срещу този вашъ изразъ.

Никола Мушановъ: На два пъти при ваше председателстване азъ съмъ се каралъ съ васъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Никога не съмъ се каралъ, г-нъ Мушановъ. Азъ искамъ да прилагамъ правилника и Ви питамъ Васъ, като старъ парламентаристъ, правилно ли е да говорите по едно конкретно предложение, по единъ параграфъ работи, които нъматъ нищо общо съ този параграфъ? Отговорете на този въпросъ.

Никола Мушановъ: Отговарямъ.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Кажете!

Никола Мушановъ: Въпросътъ е за печата и за цензурата. И защото въ предишния ми говоръ азъ . . .

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Какво общо има цензурата съ това сега предложение? Ограничете се да говорите само по предложението.

Никола Мушановъ: Моля ви се, тогава ще ме слушате. Азъ слушамъ, и вие ще ме слушате.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Преди всичко вие ще трѣбва да слушате и да не нарушавате правилника. Вие, стариятъ парламентаристъ, ще уважавате правилника.

Никола Мушановъ: Ако съмъ старъ парламентаристъ, ще трѣбва да имате малко почитъ къмъ мене.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Трѣбва да заслужите тая почитъ, г-нъ Мушановъ.

Никола Мушановъ: Азъ съмъ я заслужилъ при баща ти и при тебе ще я заслужа.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има начинъ.

Никола Мушановъ: Азъ благодаря отъ вашата почитъ, азъ ще дира другаде почитъ.

Никола Захариевъ: Къде, бе г-нъ Мушановъ?

Никола Мушановъ: При тебе! (Веселостъ)

На намѣрихте ли, г-не председателю, че има връзка между това, което говоря сега, и онова, което говорихъ преди малко?

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Не намѣрихъ. Моля ви да говорите по предложението на г-нъ Петко Стайновъ по § 38.

Никола Мушановъ: Та, г-да народни представители, въпросътъ се обясни.

Сега по въпроса за цензурата. Азъ, да ви кажа, съмъ обривалъ да говоря по въпроса за цензурата и ако вземамъ думата да говоря днесъ — както ви казахъ и понапредъ — то не е, че вие ще измѣните поведението си. Азъ не се съмнявамъ, че правителството нѣма да измѣни поведението си, защото това е негова политика. Цензурата е едно отъ защитнитѣ сръдства на режима, който се създава, каквито сж още запрещения на събранията и отнемането въобще на всички свободи. Но ако има нѣщо, г-да народни представители, което е въ противоречие и което азъ искамъ да изтъкна, то е, че ние всички се хвалимъ, че живѣемъ парламентаренъ животъ, че имаме Парламентъ, както не го има въ други държави. Добре, г-да народни представители! Парламентътъ, законодателната властъ е резултатъ на народно довѣрие. Вие винаги казвате, че ние сме една държава, гдето народътъ има участие въ управлението чрезъ парламента си. Е добре, това Народно събрание не чувствава ли, че то не е такова, каквото трѣбва да бѣде, ако трѣбва да му се даде истинско съдържание? Защото народно представителство не е само създаване на камара чрезъ изборитѣ, а е една властъ, която се упражнява всѣкидневно чрезъ заседанията на Народното събрание въ продължение на цѣлото траене на неговия мандатъ. Народното представителство, ако е народно, трѣбва да бѣде всѣкидневно подъ контрола на общественото мнение, което се формира въ единъ или другъ смисълъ. Вие ще отидете подиръ нѣколко дни въ провинцията да говорите на народа. Че кой отъ васъ ще има смѣлостта да отговори откровенно на оня, който го запита: каква е била вашата дейностъ, какво сте правили вие въ Народното събрание, по какво сте говорили и какъ сте защитили нашитѣ интереси, защото ние нѣмаме сръдство да узнаемъ това, тъй като въ печата ние не сме чели нито една дума за васъ — не само за насъ опозицията, но и за народнитѣ представители отъ болшинството, отъ съдържанието на речитѣ на които въ вестницитѣ се предаватъ тоже само по две-три думи? Какъвъ Парламентъ ще искате вие да създавате, когато нѣмате контактъ съ общественото мнение, което всѣкидневно може да се създава въ сръдитѣ на народа по различнитѣ въпроси? А печатътъ е едно отъ сръдствата, които приближаватъ, които съединяватъ народното, общественото мнение съ дейността на Парламента. Защо, г-да народни представители, не вникнете сериозно въ работитѣ, за да почувствуваме и ние като народни пред-

ставители, че действително цензурата върху речитѣ на народнитѣ представители е единъ грозенъ произволъ, който противоречи собствено на сжщината на парламентарната дейностъ и на народния характеръ на нашия Парламентъ?

Азъ разбирамъ, че има парламенти на други мѣста, мислята на които не е като тая на нашия Парламентъ, който е народно представителство. Въ странитѣ съ диктатура свикватъ парламента, който ще дойде да извика „ура!“ и да одобри едѣа политика на диктатора. То е другъ въпросъ. Но вие сте избраници народни, вие искате утре да отидете при народа, да дирите неговото довѣрие. Какъ тогава окжсвате връзката съ него въ моментитѣ, когато вие действувате, а той не е въ състояние да ви контролира!

Ето защо, азъ смѣтамъ, че на това положение трѣбва да се сложи край. Трѣбва да се сложи край, защото, г-да, и азъ съмъ теглилъ отъ цензура и съмъ теглилъ много жестоко, макаръ да съмъ билъ невиненъ. Писани статии съ мой подписъ въобще се отказваше да се печататъ. И азъ бѣхъ принуденъ въ едно списание, което се издаваше, да се подписвамъ Хиковъ, и тогава статитѣ ми минаваха. Когато се подписвахъ само съ инициалитѣ Н. М. и се поддираше, че това е нѣкой си Никола Мариновъ, статията се пускаше, но щомъ като има моя подписъ, статията не се допускаше. Може ли да се търпи това нѣщо? Значи, не съдържанието на статията е опасно за страната, ами е опасно името на автора. Не засѣга ли тази практика достойнството на г-да министритѣ, които упражняватъ сами цензурата? Най-подиръ трѣбва да се обърнемъ къмъ правителството. Какъ министритѣ не чувствуватъ, че тия крайности унижаватъ въ края на краищата и достойнството ни като хора — оставете всички въпроси за партийния режимъ! Какво значение има народнитѣ представители, ако нѣма поне възможността съ подписа си, съ куража си, съ достойнството си да изкаже мислитѣ, които той има? Ние сме все въ погрѣшенъ пътъ, като смѣтаме, че чрезъ това, чрезъ отнемане на тия сръдства, ще можемъ да достигнемъ единение. Г-да народни представители! Недейте да си правимъ илюзия: само съ формални работи не се добива съдържание на думата „единение“!

Утре вие ще трѣгнете всрѣдъ народа, но и ние искаме да трѣгнемъ. Азъ съмъ много голѣмъ приятелъ на вашето отиване въ провинцията да се срещнете съ народа, но и азъ съмъ, г-да народни представители, народенъ избраникъ — ако не съмъ повече отъ васъ, то поне съмъ колкото васъ и то съмъ отъ София, а тамъ има опозиция. И ние ще искаме да трѣгнемъ съ васъ. Ха, да ви видимъ, г-да! Ще кажете ли и сега, че ние сме предатели, та самъ вие да отидете, а ние не?

Единъ народенъ представителъ: Въ София може.

Никола Мушановъ: Ами къде?

Сжщиятъ народенъ представителъ: Въ колегията си.

Никола Мушановъ: Добре, но има и други колегии, извънъ София.

Та искамъ да кажа: вие отивате за какво? За да дирите общуването на народа съ васъ, да получите критиката му или одобрението му. А на насъ, които искаме чрезъ печата да направимъ това нѣщо, вие не ни го допускате. Тогава за какъвъ Парламентъ говорите вие?

И защото, г-да народни представители, всичкитѣ въпроси у насъ се изопачаватъ, затуй азъ си позволихъ — макаръ и съ риска да имамъ неприятността да се скарамъ съ председателя по една иначе много невинна работа — да ви кажа, че ние все вървимъ по единъ пътъ противъ себе си. Вървимъ въ една фалшивостъ да вършимъ онова, което не мислимъ. Всѣки отъ васъ, като помисли, ще се съгласи съ ония, които говорятъ противъ цензурата, обаче фактически цензурата си върви по своя пътъ и нито единъ — да не казвамъ нито единъ, много е — но поне малко хора отъ болшинството сж протестирали срещу тоя произволъ на цензурата. Никой отъ министритѣ не се е възмутилъ, а най-важното е — и нека не го смѣтатъ пакъ за обида — председателството дължеше да защити пристига на Народното събрание. Председателството на Народното събрание трѣбваше да постави въпроса срещу правителството. Ако действително ние имаме председателство, което държи на силата и авторитета си отъ Парламента, най-напредъ то не можеше да търпи.

Велизаръ Багаровъ: Въ Ваше време ставало ли е?

Никола Мушановъ: Въ мое време нѣмаше цензура. Азъ зная на моето време неджзитѣ; такъвъ не е имало.

Велизаръ Багаровъ: Ами по другъ нѣкой случай?

Никола Мушановъ: Щомъ ме питате, да Ви кажа. Едно време, когато Такевъ бѣше министъръ и отъ тамъ (Сочи министерската маса) искаше думата да говори, председателятъ д-ръ Орѣховъ му каза: „Нѣмашъ думата“, отне му я и го накара да си седне. Не му дѣе думата. Едно председателство, когато иска да пази достоинството на Парламента, то преди насъ трѣбва да почувствува обидата, която се нанася на народното представителство.

Ето и г-нъ Захариевъ кимва съ главата и азъ се надѣвамъ, че съмъ го убедилъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Поставямъ на гласуване предложението на народния представителъ г-нъ Петко Стайновъ, съ което правителството не е съгласно.

Които отъ г-да народнитѣ представители приематъ предложението на народния представителъ г-нъ Петко Стайновъ въ смисълъ: кредитътъ по § 38 отъ 1.122.000 л. да се намали на 1.082.450 л., моля, да вдигнатъ рѣка. Малцинство, Събранието не приема.

Ще поставя на гласуване § 38.

Които отъ господа народнитѣ представители приематъ § 33, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 39. Парични и натурални добавки къмъ заплатата: облѣкло и обуца на прислужницитѣ — 10.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 39, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 40. Пѣтни и дневни пари — 24.230 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 40, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 41. Канцеларски потрѣби и материали: освѣтление, отопление, телефонни такси, поддържане помѣщението, купуване и поправка мебели и др. — 130.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 41, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 42. Наемъ на помѣщението — 60.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 42, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 43. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 30.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 43, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„ВЪРХОВЕНЪ АДМИНИСТРАТИВЕНЪ СЪДЪ.

Глава V.

A. Лични разходи.

§ 44. Заплата на личния съставъ (Виждъ обяснителната таблица) — 4.294.865 л.“

Кредитътъ по този параграфъ отъ 4.294.865 л. става 4.324.865 л.

Това увеличение на кредита се дължи на това, че стана увеличение на месечнитѣ заплати на председателитѣ на отдѣления отъ 9.300 л. на 9.900 л. Въ обяснителната таблица стана само това измѣнение.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 44, както се докладва, заедно съ промѣнитѣ въ обяснителната таблица, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 45. Парични и натурални добавки къмъ заплатитѣ: формено облѣкло и обуца на прислужницитѣ и други подобни — 13.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 45, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„Б. Веществени разходи.

§ 46. Наемъ на помѣщението — 275.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 46, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 47. Поддържане на помѣщението: малки поправки, измазвания и приспособления; инсталации, чистене, миене, дезинфекция, освѣтление, отопление и материали за тѣхъ, вода, сметъ, каналъ, застраховки и други подобни — 70.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 47, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 48. Мебели и покѣщнина: купуване, поправка, поддържане, пренасяне на мебели и други необходими предмети за обзавеждане на помѣщението, като: маси, столове, етажерки, шкафовъ, бюра и други — 30.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 48, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 49. Канцеларски потрѣби и материали, хартия, мастило, пишущи машини, циклостили и пр., печатане на разни бланки, регистри, закони, правилници, формуляри, наредби и други официални издания, обявления и пр., книги, вестници и други списания, поддържане, подшиване на разни книжа, амбалажни материали, опаковка и разходи за експедицията на разни материали; пощенски, телеграфни и телефонни такси и др. — 110.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 49, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 50. Помощи на заболѣли държавни служители и при потребление (Членове 70 и 71 отъ закона за държавнитѣ служители) — 5.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 50, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 51. Непредвидени веществени разходи — 2.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 51, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 52. Връщане неправилно внесени суми въ държавното съкровище презъ минали години — 1.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 52, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Георги Липовански: (Чете)

„§ 53. Връщане неправилно внесени суми въ държавното съкровище презъ текущата година.“

Кредитъ не се предвижда. (Чете)

„§ 54. Разходи по сключени бюджетни упражнения — 15.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 54, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик д-р Георги Липовански: (Чете)
„§ 55. Запазен фонд — 4.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 55, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство Събрание приема

Съ това бюджетът за разходите на Върховното правителство за 1941 бюджетна година е приет окончателно. Минаваме на следната точка от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта на Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция.

Има думата народният представител г-н Тодор Кожухаров.

Тодор Кожухаров: Отказвам се.

Председателстващ Димитър Пешев: Има думата народният представител г-н Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! За малкото време, съ което разполагам и за което ще разчитам извънредно много на благоразположението на г-на председателя, няма да имам възможност изъ основа да разгледам всичките кредити, които се изискват от насъ по този бюджетопоектъ.

Половинъ милиардъ лева се изисква да бждат изволени отъ насъ на министра на вътрешните работи, за да може да поддържа службите по вътрешното управление на страната. Така че ние сме въ правото си, понеже ние изволяваме сумитъ, да поискаме отъ г-на министра на вътрешните работи да ни даде възможност да очертаемъ общата линия на вътрешната политика на страната.

Въ тия разходи, които се искатъ отъ насъ, главните увеличения, г-да, и въ персоналъ, и въ пари, и въ разнообразие на учрежденията се отнасятъ до полицията. И това увеличение не може да се обясни само съ присъединяването на Добруджа, тъй като всички увеличения ние ги прикриваме само съ Добруджа. Тукъ ставатъ много по-големи увеличения, отколкото могатъ да се оправдаятъ съ присъединяването на Южна Добруджа къмъ България. Преди всичко азъ виждамъ едно увеличение въ тоя бюджетъ на кредититъ за полицията и се питамъ: каква нужда има правителството толкова много да държи за увеличение кредититъ за полицията и за създаване на толкова много и разнообразни полицейски учреждения въ София и въ провинцията? Да не би правителството да счита, че полицията трбба да бжде опората за неговото управление? Не допущамъ и не въврамъ това.

За да мога да отговоря на тоя въпросъ, азъ се отнесохъ до речта на г-на министра на вътрешните работи и даже тая заранъ я препроетохъ, за да мога въ нея да открия отговора на този въпросъ. Това бжде една програмна речъ, въ която министърътъ на вътрешните работи даде напътствия на всички останали министри по управлението на страната. Въ нея той действително съ едно красноречие, което не мога да отрека, защити тезитъ за основитъ на управлението на г-нъ Филовъ и се опита да даде единъ политически образъ за режима, който ръководи у насъ г-нъ Филовъ.

Министърътъ на вътрешните работи г-нъ Габровски, който отъ своята професия се е много оловчилъ въ обвиненията, и тукъ показва една голъма ловкостъ и една голъма яснота при обвиненията си срещу партията. Азъ нямамъ какво да добавя къмъ тия негови думи, които осждаятъ режима на партията преди 19 май. Обаче, както и той самъ признава въ своята речъ — вие ще си спомните, г-да — той не мога да отбгне да отговори на голъмия въпросъ, който е на устнитъ на всички, предъ които се произнесе този вердиктъ срещу старитъ партии: добре, съ каквъ режимъ вие ги замбствате? Г-нъ Габровски — азъ ще цитирамъ една негова фраза — за да установи основитъ на управлението, на режима на г-нъ Филовъ, каза: „Една нова система на управление не може да се установи и да даде резултати, докато разбирането за държавата, което то има, не се понесе отъ маситъ като тхенъ идеалъ, докато това разбиране не стане тхна въра.“ Напълно съмъ съгласенъ съ г-на министра на вътрешните работи. Но тукъ се поставятъ два въпроса: какво е това ново схващане, което трбба да стане въра и идеалъ на българския народъ, и това ново схващане, което се опитва да очертае г-нъ Габровски, е ли действително станало въра и идеалъ на българския народъ?

На първия въпросъ, когато се касае да се очертае новото схващане, г-нъ Габровски изпада въ същата грбшка, въ която сж изпадали и други преди него. Той ни казва,

преди всичко, какво не иска, какво не трбба, какво трбба да престане. И тамъ е много изчерпателенъ и много красноречивъ — това трбба да го признае. Но когато се постави въпросътъ, какво трбба да стане, каква е новата идеология на днешния режимъ, тамъ той не е толкова ясенъ. Така че не чрезъ отрицанието на партията, че се очертае идеологията на днешния режимъ, а чрезъ предаване съдържанието на идеологията на този режимъ.

Въобще азъ констатирамъ, г-да, че на този новъ режимъ, за който говори г-нъ министърътъ на вътрешните работи, липсва, на първо мѣсто, една ясно опредѣлена идеология, липсва и една организирана обществена опора.

Г-да! Азъ мисля, че въ най-скоро време и вие отъ мнозинството ще имате случай да се увѣрите въ правотата на моитъ думи. Вие сте решили — това е решение на парламентарното мнозинство, което азъ напълно одобрявамъ и ви съраждамъ — да отидатъ въ провинцията една голъма частъ, около 40 народни представители, и то не въ своитъ околии, а въ други околии. Ето едно нѣщо, на което азъ ръкоплѣскамъ. Това показва вече единъ новъ пътъ, нѣщо ново: болшинството, а заедно съ него и правителството, което благославя тая инициатива, напуска стария пътъ, именно, че никой народенъ представител не може да отива въ друга околия, освенъ въ своята. Нали въ изборитъ, г-да, това бжде основата: само въ своята избирателна околия ще говоришъ и не навънъ отъ нея. Сега официалната властъ за първи пътъ разрешава на народните представители да отиватъ и въ друга околия. Досега ние можехме да говоримъ само на своитъ избиратели, защото се искаше да се установи тѣсна връзка само между насъ, народните представители, и нашитъ избиратели. Ето най-после и ние, които сме народни представители, можемъ да отидемъ изобщо между българскитъ избиратели, за да можемъ и ние да развиемъ известни въпроси, които ще развиятъ нашитъ другари отъ болшинството.

Сирко Станчевъ: Има да почакашъ!

Петко Стайновъ: По тоя начинъ правителството и болшинството напускатъ базата на антипартийността, на антиполитичността. Какво бжде болшинството досега? Болшинството досега бжде само единъ сборъ отъ хора, които не бѣха организирани, които не вземаха никакви решения, които даже не смѣха да си избератъ председател. Ето най-после едно решение, взето отъ болшинството, което показва, че това болшинство не е вече само единъ сборъ отъ неорганизирани хора; то става вече единъ инструментъ за организирана политическа борба. Вие сте повикани да поведете единъ походъ, една акция противъ комуниститъ въ нашата държава, следователно, вие сте повикани да започнете една идейна борба. Е добре, г-да, това е много правилно и азъ ви пожелавамъ добъръ часъ, защото вие разбрахте най-после, че ако трбба да се води борба противъ течението на комунизма, или което да било друго течение, тая борба не може да се води съ полиция и арести. И вие разбрахте, че срещу последното раздвижване на комуниститъ, тия мърки, които се вземаха — арести и побои — не помогнаха. Азъ имамъ данни за това. Трбба, следователно, едно обществено движение, трбба една обществена сила срещу това течение, което се размърдва, и, право или криво, трбба да се отговори съ единъ походъ на друга обществена сила, а тая друга обществена сила това сте вие, които отъ утре отивате въ провинцията по агитация. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои народни представители)

Г-да! При това положение азъ мисля, че за единъ таквъ походъ, за една такава акция е необходимо за васъ, понеже вие ще отстоявате идеологията на режима Филовъ, да си отговорите на въпроса: тази идеология ясна ли е за всички васъ?

Сирко Станчевъ: Ясна е.

Петко Стайновъ: Имате ли ясни бойни лозунги за политическа борба?

Сирко Станчевъ: Имамъ.

Петко Стайновъ: Защото, за да можете вие да водите борба противъ комуниститъ, противъ едно идейно течение, вие трбба да имате сжщо като него идейни лозунги за борба. Е добре, г-да, азъ бихъ билъ любопитенъ да отида на първото събрание, което ще устроите, и да седна на първия столъ, за да чуя най-после идейнитъ лозунги за политическа борба на новия режимъ на г-нъ Филовъ.

Сирко Станчевъ: Заповѣдайте!

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Когато ние се питаме, каква е идеологията на режима, изниква и вторият въпрос: на какво се крепи режимът на г-нъ Филовъ?

Сирко Станчевъ: На народа.

Петко Стайновъ: Не казвайте „народа“. Г-нъ министъръ Габровски казва друго нѣщо и азъ ще ви цитирамъ неговитѣ думи. Той казва: „Режимътъ се крепи на дѣлата, на творчеството. Дѣлата сѣ, които крепятъ, пазятъ и бранятъ режима. Ние се крепимъ на нашитѣ дѣла.“

Сирко Станчевъ: Вѣрно.

Министъръ Петъръ Габровски: Цитирайте цѣлата фраза.

Петко Стайновъ: Г-да народни представители! Това, което изтъкна преди мене нашиятъ другаръ Държански, ще го кажа и азъ. Не, г-нъ Габровски, режимъ на дѣла не се е крепилъ, нито вчера, нито днесъ може да се крепи, нито утре ще се крепи.

Министъръ Петъръ Габровски: Цитирайте цѣлия пасажъ отъ моята речъ.

Петко Стайновъ: Режимътъ се крепи на живи хора. Дѣлата сѣ нѣщо неодухотворено, дѣлата сѣ нѣщо материално, а онова, на което се крепи единъ режимъ, това сѣ хората, това е една организирана сила. Вие сѣ вашитѣ дѣла всѣки день можете да печелите хората. Да претендирате, че вие се крепите на дѣлата, то значи да се крепите на васъ самитѣ, които създавате тия дѣла. Вие трѣбва да възведете тия дѣла въ принципи, да ги установите като ваша идеология, като ваша програма и да ги изнесете предъ народа, за да го спечелите за една организирана подкрепа. Това е, което се налага въ този моментъ.

Сирко Станчевъ: Това е диалектика.

Петко Стайновъ: Обществена подкрепа, г-да, е абсолютно необходима за всѣки политически режимъ. Вие нѣмате тая подкрепа. Да не мислите, че на земеделскитѣ, за други, на търговскитѣ, на работническитѣ, на занаятчийскитѣ и на други професионални организации: вие можете да се крепите? Самъ г-нъ Габровски каза, че тѣ нѣматъ никаква политическа мисия. Да мислите, че се крепите на тѣхъ, то значи да не познавате, за нещастие, тия бездушни оше организации.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Мила Ви времето.

Петко Стайновъ: Свършвамъ. Но, г-да, има едно друго твърдение въ речта на г-нъ Габровски: „Ние се крепимъ на цѣлия народъ. То е второто твърдение.“

Министъръ Петъръ Габровски: Видѣхте ли какво съмъ казалъ — крепимъ се на цѣлия народъ, а не на дѣлата.

Петко Стайновъ: Това „крепимъ се на цѣлия народъ“ е една много хубава и красива приказка, но то съвсемъ не отговаря на действителността.

Министъръ Петъръ Габровски: Тѣй мислите вие.

Петко Стайновъ: Че се крепи на цѣлъ народъ, може да претендира само Царьтъ, защото и по конституцията, и по самото положение на династическия институтъ той е, който е олицетворение на цѣлия народъ. Той има задъ себе си предварително и безусловно подкрепата, довѣрието и обичта на цѣлия народъ, на всички — на мъже, на жени, на деца, на старци, на всички, които населяватъ нашата земя. Но той е неотговоренъ факторъ. Има отговорно политически правителство, което не е постоянно като Царя, което е временно — и това правителство и всѣко друго е временно — и което, за да се крепи на власт, трѣбва да има довѣрието не на цѣлия народъ...

Сирко Станчевъ: На 80% отъ народа.

Петко Стайновъ: ... на всичко живо въ държавата, а трѣбва да има довѣрието на активната частъ отъ народа, ко-

Сталинъ, нито Мусолини — тия хора, които сѣ начело на бѣспорно народнически режими — не претендиратъ, че се крепятъ на цѣлия народъ. И Сталинъ, и Мусолини, и Хитлеръ сѣ крепятъ отъ една организирана частъ отъ активното население, отъ ония хора, които иматъ политическо чувство, които работятъ, които водятъ политическа борба, които иматъ съзнание за политически дългъ. На тѣхната партия, на тѣхната организация, макаръ да иматъ еднопартинен режимъ, една организация, се крепятъ и Сталинъ, и Мусолини, и Хитлеръ. Следователно, твърдението, че режимътъ у насъ се крепи на цѣлия народъ, не отговаря, г-да, на истината. Азъ считамъ, че чрезъ дѣлата си вие ще спечелите довѣрието на хората, ще спечелите масата, която трѣбва да организирате, за да я направите годна да ви подкрепи, защото само когато тая маса е организирана, тя може да бѣде инструментъ за подкрепа на режима. На аморфна, разпрѣсната, неорганизирана маса никой никога никѣде не се е крепилъ. Само диктатуритѣ се крепятъ на щикове и полицейски нагайки. Спомнете си, че диктаторитѣ въ Испания крещѣха: „Ние се крепимъ на цѣлия народъ“, а тѣ нѣмаха задъ себе си нищо, освенъ полицията и щиковетѣ. Положението на нашия правителство не е такова. Туй поне азъ мога да изтъкна.

Така че всѣко правителство има нужда отъ обществена опора. Това вие най-добре го чувствувате. И ще го почувствувате още по-силно утре, когато вие отидете да правите събрания не въ вашитѣ избирателни околии, кѣдето ви познаватъ и кѣдето има кой да ви слуша, а въ други околии. Тамъ ще почувствувате нужда отъ едно ядро, което да ви слуша и аплодира, което да дава тонъ на вашата политическа борба. Затуй азъ се радвамъ много — мога да направя тая констатация — че ще отидете да почувствувате тая истина, която азъ изтъквамъ.

Обществена опора е необходима, г-да, и на политически представители, т.е. само за упражнението на държавата; тя е необходима, за да може да се създаде едно обществено чувство, единъ политически духъ, както много красноречиво каза нашиятъ другаръ г-нъ Тодоръ Кожухаровъ; една обществена опора ще послужи за изостряне на политическото съзнание на народа. За да могатъ да се предприематъ трайни политически акции вътре и военни операции навънъ, необходимо е този народъ, който ще се бие, да има изострено политическо чувство. Съ всички тѣзи ибѣрки, съ които вие си служите — съ цензурата, съ забраната на събранията, съ ограниченията на свободитѣ и пр. — вие правите народа апатиченъ, вие притмилвате неговото политическо чувство, а съ това вие убивате неговата боева способност, защото днешниятъ войникъ не е автоматъ, днешниятъ войникъ не е бездушна машина, той е съзнателенъ борецъ на фронта на държавата. Съвременната дълготрайна и мъчна война изисква единъ съзнателенъ гражданинъ като войникъ, а не бездушно орѣжие.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Завършете!

Петко Стайновъ: Г-да! Азъ свършвамъ. — Ще ви кажа, че политическитѣ организации, както и политическитѣ партии, не сѣ погрѣчили на българския народъ презъ сръбско-българската война да бие сѣрбитѣ, и то при единъ най-страшенъ партизански режимъ, какъвто бѣше този преди 1885 г. Въ 1912 г. партийниятъ режимъ и партиитѣ не погрѣчиха на народа не само да бие турцитѣ и да превземе Одринъ, но да стигне до Лондонския миръ отъ 16 май 1913 г., който ни призна за граница линията Еносъ—Мидия. А колкото се касае до 16 юний, той стана противъ волята на партиитѣ и при порицанието на партиитѣ.

Така че, г-да, при днешното положение ние не можемъ да не питаме, дали за нашата боева готовност не е необходимо да имаме една политическа организация. Азъ зная — това съмъ говорилъ съ васъ, това го чета и по вашия образъ — че мнозина отъ васъ мислятъ също като мене, че режимътъ Филовъ нѣма ясно опредѣлена идеология и тѣ ще изпитатъ едно стѣснение, когато ще отидатъ утре да защищаватъ политиката и идеологията на режима Филовъ. Азъ зная, че мнозина отъ васъ иматъ същото съзнание, че на този режимъ е необходима една организирана опора долу и съжаляватъ, че той досега не я е създадалъ.

Азъ се радвамъ, че вие ще отидете всрѣдъ народа, защото ще се увѣрите въ тия истини, които изтъквамъ и които макаръ досега да сте ги съзнавали, не сте имали случай да ги изнесете отъ тая трибуна. Азъ съмъ увѣренъ, че утре, когато се върнете отъ вашия походъ срещу кому-

ментъ отъ единъ истински народенъ режимъ, ще се върнете и, заедно съ насъ, опозицията, ще поискате една нова власт, една власт, опрѣна на народа. (Ръкоплѣскания отъ нѣкои народни представители)

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Александъръ Радоловъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Ангелъ Сивиновъ.

Ангелъ Сивиновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Малкото време, съ което разполагамъ по правилника, само 15 минути, нѣма да ми позволи да разгледамъ критикитѣ, които се направиха по политиката на правителството при отговора на тронното слово и при генералнитѣ дебати по бюджетопроекта на държавата, за да имамъ възможностъ да почерпя аргументи точно отъ тия критики и да установя каква колизия има въ разбиранията на опозицията срещу политиката изобщо, и особено срещу вътрешната политика на правителството и на режима.

Безъ да искамъ да се сравнявамъ съ нашитѣ голѣми държавници, които заемаха тая трибуна, азъ искамъ да спра вниманието на народното представителство върху нѣколко факти, за да констатирамъ, дали има отнети правдини и свободи на българския народъ при днешния режимъ и дали има желание у българския народъ да се възстановятъ наново бившитѣ политически партии.

Г-да народни представители! Азъ съмъ за първи пътъ народенъ представителъ въ XXV-то обикновено Народно събрание, но моята скромна обществена дейностъ ме е държала твърде много близко до Парламента, наблюдавалъ съмъ отблизу неговитѣ прояви и мога да се върна малко назадъ върху историята на бившитѣ парламенти, за да направя една констатация, кога свободата на народния представителъ е била осигурена на тая трибуна и кога свободата на народния представителъ е била ограничена на тая трибуна. Г-нъ Мушановъ, безспорно единъ нашъ голѣмъ държавникъ, ще си спомни, че единъ отъ голѣмитѣ наши държавници, говорейки отъ трибуната за вътрешната политика на единъ партиенъ режимъ, биде смѣкнатъ насила, изританъ отъ трибуната, и когато той поиска да получи закрила отъ председателя на бюрото, бѣха му дадени нѣколко ритника, за да падне по-скоро отъ стълбата на председателя на бюрото.

Г-да народни представители! Азъ не съмъ видѣлъ въ ново време така брутално, така урбулешки да се смѣква единъ депутатъ отъ трибуната, когато той отстоява едно свое мнение. Има ли разлика между тогавашното Народно събрание и сегашното Народно събрание? Безспорно, има! Тя е въ полза на онова ново, което се създаде следъ 19 май и особено следъ 1938 г., следъ като се възстанови на нова смѣтка българскиятъ Парламентъ.

Нациятъ другаръ народниятъ представителъ Тодоръ Поляковъ често пѣти отрича днешния режимъ и всичкитѣ негови прояви, но той е забравилъ, че въ времето на блаженопочившата демокрация, когато управлението се ръководѣше отъ най-яркия представителъ на българската демократическа мисль, г-нъ Никола Мушановъ, отъ тая трибуна се отнеха мандатитѣ на 34 души народни представители комунисти и се натириха като нежелани хора.

Велизаръ Багаровъ: Вѣрно.

Ангелъ Сивиновъ: Ние, г-да народни представители, не само търпимъ, но се отнасяме лоялно и коректно къмъ опозицията и по много въпроси сме на едно мнение, и особено по външната политика не се различаваме кои сѣ опозиция, кои сѣ правителство.

Азъ чухъ нѣкои критики за това, че имало цензура — на нея ще се върна, ако остане време, малко по-късно — но азъ не чухъ отъ тая трибуна опозиционеръ депутатъ да изнесе телеграми, както въ миналото, за убийства, за арести, за изстѣпления, за пробити глави, за пролѣта кръвъ, за арестувани общински съветници, за ограничение свободата на гражданна. За политически убийства не може да се говори, защото нѣма нито единъ такъвъ фактъ въ управлението на министъръ Габровски; нѣма нито единъ протестъ, изнесенъ отъ тая трибуна, че нѣкому е ограничена свободата. Българскиятъ народъ сега по-спокойно, по-самоуверено си върши своята стопанска работа, отдава се на своитѣ народни обичаи и традиции и никой не го безпокои.

Азъ не чухъ отъ една година насамъ да се каже, че нѣкой полицейски органъ, че нѣкой административенъ ор-

ганъ е закаралъ единъ български гражданинъ, че му е ограничилъ свободата на улицата, или да посети даденъ театъръ, или да си гуляе въ кръчмата.

Г-да народни представители! Нѣмамъ възможностъ, защото времето е много малко, да разгрѣщамъ дневницитѣ на миналото, за да видите, ако тукъ днесъ, когато се разисква вътрешната политика на правителството, има само десетина души, тогава, по времето на политическитѣ партии, Народното събрание се е превръщало на арена, когато се е разисквала вътрешната политика.

Азъ си спомнямъ, когато сегашниятъ първи подпредседател на Народното събрание, г-нъ Никола Захариевъ, отъ това мѣсто искаше да изнесе поразителъ, корупцията не на режима, на който той служеше, но на хората, които го оглавяваха, биде също така смѣкнатъ отъ тая трибуна. Слава Богу, днесъ търпимостъта, лоялността, коректността я иматъ всички народни представители и си говорятъ свободно и спокойно.

За реда въ страната, за спокойствието на народа има голѣми заслуги правителството, или по-скоро г-нъ министъръ Габровски, и ние трѣбва да имъ благодаримъ. Кои сѣ заслугитѣ му? На първо мѣсто, сѣ дѣлата му, а, на второ мѣсто, че ни даде една администрация и една полиция, които приложиха еднакво законитѣ къмъ всички български граждани, които не си позволиха злоба, мѣстъ, чувство на неприязнь и да ограничаватъ свободитѣ. Даде ни една администрация, която широко постави въпроситѣ на общезитието, даде ни една администрация, която прояви всеобща грижа къмъ всички български граждани, която утвърди въ съзнанието на българския народъ, че властта не го дѣли на ваши и наши, а простира ръцетѣ си върху всички съ своитѣ социални, строителни и пр. прояви, като гледа еднакво на всички български граждани и се грижи да имъ обезпечи свобода и единство, каквото международнитѣ събития и вътрешнитѣ политически условия сега налагатъ.

Въ тоя редъ на мисли азъ трѣбва да кажа нѣколко думи за общинската администрация, която има своя дѣлъ въ внасянето на успокоение въ селата, чрезъ грижитѣ, които полага. И днесъ въ присѣствието на тая администрация българскиятъ селянинъ повече отъ всѣкога — повече отъ всѣкога, повтарямъ — свободно и безпрепятствено говори за вътрешния политически животъ, за външната политика, за стопански въпроси, и нито единъ органъ отъ тая администрация не е посегналъ да възпрепятства нѣкого отъ българскитѣ граждани да говори свободно и спокойно по тия въпроси.

Г-да народни представители! Общинската администрация е играла и ще играе твърде важна роля въ събуждането на стопанския животъ. Тя ще бѣде единъ отъ най-яркитѣ сътрудници на българското правителство въ неговитѣ стопански, социални, благоустройствени и здравни мѣроприятия. Затова на г-нъ министъръ Габровски се налага да обезпечи спокойствие всрѣдъ 40-тѣ хиляди общински служители, които сѣ най-добритѣ представители и проводници на българската политическа мисль и на стопанскитѣ мѣроприятия на българското правителство. Азъ се надѣвамъ, че г-нъ министъръ Габровски, издигайки службата на държавната администрация, която стои на завидна висота, ще направи същото и за общинската администрация, защото общинскитѣ органи сѣ най-близкитѣ до него, това сѣ ония органи, които най-близко и постоянно общуватъ съ българскитѣ граждани отъ села и градове, това сѣ органитѣ, които могатъ въ даденъ моментъ, по единъ или другъ начинъ, да обясняватъ нѣщата въ тѣхната истинска сѣщностъ, да успокояватъ и да насочватъ българското гражданство къмъ културни дѣла и къмъ дѣла, които да увеличаватъ все повече и повече нашата материална култура.

Г-да народни представители! Азъ ще гласувамъ бюджетопроекта на Вътрешното министерство съ дълбокото убеждение, че при новия редъ на нѣщата повече се щади личната свобода, личното спокойствие на гражданството, повече отъ всѣки другъ пътъ съществува оня вътрешенъ миръ, който обезпечаваша спокойствието на българското село, за да може то да се съсредоточава въ своитѣ стопански работи, да мисли върху своитѣ стопански задачи, върху рационализирането на нашето земедѣлие и върху уреждането на здравнитѣ служби. Въ това отношение министърътъ на вътрешнитѣ работи има голѣма заслуга и за нея ние не можемъ да му се отплатимъ другояче, освенъ като му дадемъ довѣрие, като му гласуваме бюджетопроекта, като го насърдимъ и поискаме все въ този пътъ на действие и на прояви да обезпечи все по-сигурно вътрешния редъ, да обезпечи все повече спокойствието всрѣдъ народа, за да може сигурно и твърдо да се уста-

нови онова желано от всички ни единство на нацията, което е предпоставка за добиване на по-сочни плодове от нашата външна политика. Ние живеем в времена, които бързо ярко подчертават от тази трибуна. Ето защо необходимо е вътрешната политика да се води по начина, по който я води г-н министър Габровски, за да се внесе абсолютно спокойствие, да се внесе абсолютно вътрешен мир, за да може правителството, за да може Народното събрание и цялата българска интелигенция, която мисли обществеността, да бъдат на поста си, за да изкаже и посрещне със сигурност събитията, които, надявам се, със съдействието и на правителството, и на Парламента, и на българската интелигенция ще обезпечат повече и по-полезни плодове при постигане идеалите на българския народ. (Ръкопляскания)

Председателствувашъ Димитър Пешевъ: Има думата народният представител г-н д-р Николай Николаевъ.

Д-ръ Николай Николаевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Взимамъ думата по бюджетно-проекта на Министерството на вътрешните работи и народното здраве съ съзнанието, че въ тѣзи 15 минути, съ които разполагамъ, не е възможно не само да се навлезе въ идеологичните основи на днешния режимъ, но и да се пристъпи къмъ по-основно разглеждане на многобройните практически проблеми, които сж свързани съ ръководенето на това министерство и съ осъществяването на бюджета, който ние му гласуваме. Затова азъ ще се ограничавамъ само да посоча тия задачи, ще се огранича само да изброя повърхностно онѣзи сложни проблеми, които предстоятъ на администрацията и на полицията за разрешаване, като се надявамъ, че при срѣдствата, които се гласуватъ тази година по бюджетно-проекта на Министерството на вътрешните работи, тѣзи задачи ще могатъ да бъдатъ осъществени въ по-бързъ темпъ и съ по-голямъ размахъ.

Г-да народни представители! Точно преди две години, презъ ноември 1938 г., азъ напуснахъ ръководството на Министерството на вътрешните работи. Днесъ, следъ две години, когато се връщамъ къмъ единъ анализъ на дейността на администрацията и полицията въ връзка съ бюджета на министерството, дълженъ съмъ съ радостъ да констатирамъ едно извънредно важно и ново обстоятелство за нашия политически животъ, а то е приемствеността, която се явява като основенъ белегъ въ дейността на Министерството на вътрешните работи не само презъ тѣзи две години, но и отъ 4-5 години насамъ. Проблемите, които наследихъ отъ моите предшественици и които бѣха проблеми на моето управление, и днесъ сж проблеми на управлението на Министерството на вътрешните работи. Схващанията за голѣмѣтѣ линии, по които трѣбва да се движи вътрешната политика, които азъ наследихъ отъ моите предшественици, сж сжщите и днесъ.

Обаче има една разлика, която пакъ е за добро, и това е разликата въ темпа, въ размаха, съ който се пристъпва къмъ разрешаване на тѣзи проблеми. Днесъ отъ обстоятелството, че Министерството на вътрешните работи и народното здраве разполага съ единъ значително вече увеличенъ бюджетъ, ние трѣбва да извлѣчемъ заключението, че то е поставено при много по-благоприятни условия за разрешаване на сложните и деликатни задачи, които му сж повѣрени, и че ние не трѣбва нито за мигъ да се съмняваме, че тѣзи задачи ще бъдатъ осъществени благополучно.

Г-да народни представители! Презъ 1938 г. бюджетътъ на администрацията и полицията възлизаше къмъ 323 милиона лева; презъ 1940 г. той бѣше вече 465 милиона лева; по бюджета, който сега ще гласуваме за администрацията и полицията, се предвиждатъ къмъ 502 милиона лева. Значи, въ продължение на тия две години бюджетътъ на администрацията и полицията е получилъ едно увеличение отъ 180 милиона лева, което прави 62% въ сравнение съ срѣдствата, които сж били давани за администрацията и полицията презъ 1938 г. При това положение ние сме въ правото си да се запитаемъ: какво ще получи държавата като подобрение въ управлението на службите на общата администрация и полиция срещу това голѣмо увеличение на срѣдствата, които тя дава за тѣхната издръжка? Разширенъ ли ще бѣде съответно на това увеличение и броятъ на задачите, които чакатъ за разрешението, които ще се дадатъ? За да получимъ отговоръ на тѣзи въпроси, ние имаме като пръвъ дългъ, преди да гласуваме този бюджетно-проектъ, да направимъ

единъ анализъ на това увеличение отъ 180 милиона лева, което се дава за администрацията и полицията. Този анализъ е най-поучителенъ и той ще ни доведе до най-правилни заключения.

Каза се преди малко отъ тази трибуна, г-да, че по-голямата частъ отъ увеличенията отиватъ за смѣтка на личните разходи, за смѣтка на увеличение на полицията. Е добре, анализътъ на цифрите ни довежда до по-друго заключение. Г-да народни представители! Презъ 1938 г. за лични разходи за администрацията и полицията сж били разрешени кредити отъ 203 милиона лева, а презъ 1941 г. се разрешаватъ 261 милиона лева. Това увеличение прави 34% отъ цялото увеличение, което се дава на това министерство. Обърнемъ ли се къмъ веществените разходи, глави III и IV, ние ще видимъ, че презъ 1938 г. за администрацията и полицията, за веществени разходи сж били предвидени 38 милиона лева, а презъ 1941 г. се предвиждатъ 64 милиона лева, увеличение 26 милиона лева, което прави 13% отъ цялото увеличение. И най-после, за обществените грижи — общественото подпомагане, подпомагане при обществени бедствия, издръжка на нуждаещи се поради военни причини — презъ 1938 г. сж били предвидени само 69 милиона лева, когато презъ 1941 г. кредитътъ, който се превиджда, възлиза на 176 милиона лева, което прави едно увеличение отъ 107 милиона лева, или ще рече, че отъ цялото увеличение на кредитите презъ тѣзи две години на Министерството на вътрешните работи и народното здраве 53% се даватъ за обществените грижи. Това е, г-да народни представители, самата истина; това е картината, която се получава отъ анализа на това увеличение. Това, което характеризира политиката на Вътрешното министерство отъ години насамъ, това е съзнанието за неговата социална роля и тъкмо въ потвърждение на това идва обстоятелството, че най-голямъ дългъ отъ увеличението на бюджета се пада именно на обществените грижи.

Когато говоримъ за задачите на администрацията и полицията, естествено е, че първиятъ най-важенъ въпросъ, който се слага на вниманието ни, е въпросътъ за личния съставъ. Въ никое друго ведомство персоналниятъ въпросъ не играе толкова голѣма роля. Има ведомства, гдето веществените разходи сж отъ много по-голямо значение, отколкото личните разходи. Въ това ведомство, обаче, въпросътъ за личните разходи, въпросътъ за личния съставъ, въпросътъ за организирането на службите, въпросътъ за попълването на службите съ съответния персоналъ, сж несъмнено въпроси много важни, най-сжществени, и отъ тѣхното правилно разрешение зависи и правилното разрешение на задачите, които стоятъ предъ администрацията и полицията.

Г-да народни представители! Въ тазгодишния бюджетъ по отношение на централното управление на министерството ние виждаме повторение на миналогодешното измѣнение въ организацията на централното управление. Азъ смѣтамъ, че това обстоятелство идва да подчертае, че опитътъ, който се направи миналата година съ провеждане една коренна реформа въ организацията на централното управление на Министерството на вътрешните работи, е далъ добри резултати, или поне не е показалъ сжществени дефекти, и че министерството смѣта и занапредъ да ръководи своите служби чрезъ този апаратъ, който миналата година получи една нова организация. Тази организация, по моята оценка, бѣше крайно необходима. Дефектите на старата организация се чувстваха извънредно силно още по времето, когато азъ бѣхъ въ министерството, и тамъ сериозно се замисляше, по мое време, да се направи едно измѣнение въ организацията на министерството. Г-нъ Габровски бѣше частливъ министъръ, който можа да прокара една нова организация, съответна съ нуждите на новото време, съответствуваща на разрастналите се функции на министерството и приодена къмъ по-правилното разрешаване на задачите, които все още стоятъ и чакатъ своето разрешение въ Министерството на вътрешните работи. Тѣзи задачи, г-да народни представители, сж многобройни. Казахъ, времето ми е недостатъчно, азъ не мога да влизамъ подробно въ тѣхното обосноваване. Ще се огранича само съ тѣхното изброяване.

На първо мѣсто, предъ Министерството на вътрешните работи стои голѣмиятъ въпросъ за организирането на мѣстната администрация. Този въпросъ пѣкъ е свързанъ съ другъ единъ голѣмъ въпросъ, а именно съ въпроса за административното дѣлене на страната. Непосрѣдствено свързанъ съ въпроса за организирането на мѣстните административни служби е и голѣмиятъ държавенъ въпросъ — не вече чисто административенъ въпросъ, а

голям държавен въпрос — за децентрализиране на министерствата и за концентрация в областите. Тия проблеми, г-да народни представители, сж извънредно сложни. Във новия бюджет аз не виждам проявено намерение да се пристъпи към тяхното незабавно разрешение. И затова аз не правя упрек на министъра, защото може би най-добре аз зная колко деликатни сж тия въпроси, колко сложни сж тѣ и съ какви страшни мъжнотии е свързано тяхното разрешение. Поради това необходим е един малко по-дълъг период за тяхното проучване; необходимо е, може би, да се предприемат и нѣкои опити, съ цел да се види до какви резултати би могло да се дойде при едно или друго разрешение на тия въпроси.

Азъ обичамъ да вѣрвамъ, че съ двамата нови областни директори, които се предвиждатъ въ новия бюджетъ въ разпореждане на г-на министъра, сж огледъ на нуждата за създаване на нови области, и съ помощниците на областните директори, които сжщо така се предвиждатъ въ бюджетопроекта, той ще си послужи като съ инструментъ за разработване на проблемите около тѣзи голѣми, сложни и, както казахъ, деликатни въпроси. Защото, г-да народни представители, не може да има никакво съмнение, че при организацията на областите, така както сжществува тя днесъ по закона за общата администрация, който е отъ времето, когато азъ бѣхъ министъръ на вътрешните работи, е свършено незадоволителна. Нѣма никакво съмнение, че при сегашното разпределение на областите, тѣ сж извънредно голѣми и тежки за администриране. Нѣма никакво съмнение, че ще се внесатъ извънредно голѣми подобрения въ администрирането на страната, ако се пристъпи чакъ по-скоро къмъ едно разтоварване на министерствата отъ многобройните въпроси отъ чисто мѣстенъ характеръ и прехвърлянето имъ въ областите, гдето едновременно съ това трѣбва да се концентриратъ всички служби на държавата, като поддѣления отъ областното управление.

Какъ практически да се разреши този въпросъ, каква форма да се даде на практическото му разрешение, тамъ е голѣмата проблема. Презъ 1938 г. въ сегашния законъ за общата администрация бѣше предвидено едно разрешение на този въпросъ. Това разрешение щѣше да стане действителностъ, ако по една случайностъ законътъ не бѣше останалъ да се гласува следъ нѣколко дни отъ Министерския съветъ. Когато законътъ бѣше внесенъ въ Министерския съветъ за приемане, всички министри бѣха съгласни върху ползата отъ тая реформа и бѣха съгласни да я проведатъ; но понеже въ този денъ не можа да се гласува законътъ въ този видъ, въ който азъ го предложихъ, минаха нѣколко дни до приемането му отъ Министерския съветъ, и министрите дойдоха съ промѣнено настроение: бѣше вече се проявилъ ведомствениятъ егоизъмъ, който не можеше да смели това, какъ една техническа служба, която е подъ ведомството на едно министерство — на Министерството на благоустройството, на Министерството на земедѣлието и т. н. — ще трѣбва да бѣде подчинена и да функционира подъ ръководството на областния директоръ, който е чиновникъ отъ друго министерство.

Че въпросътъ за организацията на мѣстните служби и сега още не е задоволително разрешенъ, ще се убедимъ, ако погледнемъ днешните наши околии. Има единъ фактъ, г-да народни представители, който обикновено се минава мълкомъ. Това е фактътъ, че въ България има нѣколко вида околии. Имаме околии на Министерството на вътрешните работи, околии, така да кажемъ, на общата администрация. Имаме околии на Министерството на просвѣтата — учебни околии, които въ много случаи, внаете, не съвпадатъ съ административните околии. Имаме околии на Министерството на благоустройството, околийски инженерства, които сжщо не съвпадатъ съ административните околии.

Еню Клятевъ: За лесничействата е сжщото.

Д-ръ Николай Николаевъ: Азъ за лесничействата не искамъ да говоря, защото не може да има лесничейство, дето нѣма гора, а има околии, които сж предимно гористи и кждето за администрирането на горите има нужда отъ нѣколко лесничейства. За лесничействата случаятъ е особенъ. Но за агрономствата на Министерството на земедѣлието е сжщото.

Съвпаденето съ административното дѣление на всички държавни служби, безъ разлика къмъ кое министерство сж, е една голѣма необходимостъ. Въ времена, като днешните, когато задачата на държавната администрация се усложнява извънредно много — реквизиции,

прехрана на населението, мобилизация и пр. и пр. — това несъвпадане на административните служби на различните ведомства се отразява твърде вредно, създава много мъжнотии, много търкания.

Но, г-да народни представители, може ли да се mine съ мълчание въпросътъ за липсата на каквото и да било ръководещъ принципъ при административното дѣление на страната? Географскиятъ принципъ ли е влялъ, броятъ на населението ли е влялъ, стопанскиятъ обликъ на известни мѣста ли е влялъ, съобщителните връзки ли сж вляли — това ние мъчно можемъ да откриемъ. Никакъвъ ръководещъ принципъ не може да се намѣри. И поради това ние се намираме предъ този фактъ, който съмъ изтъквалъ и другъ пътъ предъ васъ и който нѣма да престана да изтъквамъ. Софийската селска околия е огромна по територия и още по-огромна по население, има седалището си вънъ отъ околията, въ София, и софийскиятъ околийски управителъ трѣбва да измине десетки километри отъ центъра на голѣма София, кждето живѣе, за да отиде въ околията си. А какво да кажемъ за Пловдивска селска околия? Не се ли намира тя въ сжщото положение, като Софийската селска околия? Азъ питамъ, какъ могатъ да се управляватъ тия околии, какъ може да се сравнява дейността на софийския и пловдивския околийски управители съ дейността на единъ околийски управителъ, който има една околия по-малка, кждето всички населени пунтове сж свързани съ удобни пътища и т. н.? Свършено нееднакви сж околиците и не почива на нѣкакви принципи дѣлението на страната на околии.

Но едно възражение ще ми се направи: сега ли му е времето да се повдигатъ тия въпроси, когато държавата се намира предъ толкова много задачи? Когато държавниятъ локомотивъ е вече подъ пълна пара, пустнатъ въ движение, тогава ли искате да спираме цѣлия влакъ, за да ремонтираме локомотива? Не е ли сега времето само да завинтимъ нѣкои винтове, да постигнемъ тукъ-тамъ, дето скърца локомотивътъ, и да продължимъ движението си, защото времето не позволява? Азъ, г-да, по този въпросъ имамъ едно особено мнение. Азъ сѣмтамъ, че въ всѣко време една полезна работа може да се извърши. Не знаемъ ли ние отъ историята, че най-големите реформи сж предприемани въ времена на най-големо напрежение и когато предъ държавниците сж стоели най-големите задачи? Вземете устройството на Франция до вчера, до миналата година, не се ли основаваше то на гениалния размахъ на Наполеона, който въ една непрекъсната серия отъ войни — защото неговото управление не е нищо друго, освенъ единъ непрекъснатъ нанизъ отъ войни отъ голѣми масшабъ — можа да устрои Франция? Искате само голѣмъ размахъ, искате сѣмло пипане, искате се често пъти и разрѣзване на гордиевите възли, а не да се мъчимъ да ги разплитаме.

Времето ми, г-да народни представители, изтече. Имаше да кажа много работи за нашите общини. Ние тамъ се намираме предъ две противоречиви тенденции: желанието на населението да има общината въ своя населенъ пунктъ, за да бѣде то облекчено, и здравиятъ държавнически стремежъ да се намали броятъ на общините, да се създадатъ жизнеспособни общини, които да могатъ да иматъ достатъчно сѣдства за творческа работа. Между тѣзи две тенденции не е мъчно да се намѣри едно разрешение — да се оставятъ голѣматѣ общини, но да се увеличатъ функциите на кметските намѣстници, за да се дадатъ всички облекчения на населението.

За полицията. Г-да народни представители! Мога само да отбележа съ радостъ, че усилията, положени отъ 1923 г. отъ г-нъ генералъ Русевъ, като министъръ на вътрешните работи, за създаване на една истинска държавна полиция, непрекъснато досега сж се увеличавали съ единъ все по-високъ и по-високъ темпъ. Ние днесъ можемъ да се похвалимъ съ една добре уредена полиция, която наистина има още много нужди, на която нуждите не сж напълно задоволени и съ тѣзи кредити, които й се даватъ. Но нека да се надѣваме, че и въ рамките на тѣзи кредити тя ще съумѣе да бѣде на онази висота, на която трѣбва да стои полицията въ една съвременна държава.

За общественото подпомагане. При тоя кредитъ, който се дава за обществено подпомагане, ние не можемъ да не отбележимъ, че то функционира добре и освободено отъ бюрократизма. Азъ всѣки пътъ съ радостъ съмъ констатиранъ, че едно отъ ведомствата, което е освободено отъ бюрократическата бавностъ, едно отъ ведомствата, което е действувало винаги съ бързина, съ гъвкавостъ,

съ отзивчивост към нуждите — това е било отдължението за обществените грижи, които неговите качества се проявява особено при заемането на Южна Добруджа.

Прочее, г-да, азъ намирамъ, че бюджетът на администрацията и полицията е построенъ правилно, че увеличенията, които се даватъ, сж увеличени разумно дадени и ще гласувамъ бюджета. (Ржкоплъскания)

Председателствувашъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Дълчо Тодоровъ.

Дълчо Тодоровъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Не съмъ мислилъ да вземамъ думата по бюджета, защото времето, съ което разполагахъ отъ внасянето на бюджета до неговото разглеждане, е недостатъчно за мене не само да го проуча, но и да го прочета. Отъ експозето на г-на министра на финансите и отъ речитъ на колегитъ, които говориха, разбрахъ, че нашиятъ бюджетъ е набъбналъ до такава степенъ, че повече не може. Отъ редъ години се тръби, че България е една чиновническа страна, че у насъ чиновничеството е толкова увеличено, че докато въ другитъ страни то е отъ 4 до 7%, у насъ е до 17%, а може би и до 20%. И у мене бѣше залегнало едно спокойствие, че и министри, и депутати сж разбрали хала на българския данъкоплатецъ и нѣма вече да помислятъ за увеличение на бюджета, особено за създаване на нови длъжности и за увеличаване на заплати. И заради туй съ спокойствие започнахъ да разглеждамъ най-напредъ бюджета на пошитъ, като членъ отъ комисията по Министерството на желѣзницитъ, пошитъ и телеграфитъ. За моя изненада гледамъ и тамъ по разни пѣтища създадени нови длъжности, увеличени заплати и бюджетътъ уголъменъ. Понеже се разглежда сега бюджетътъ на Министерството на вътрешнитъ работи, рекохъ: чакай да видя въ него какво става. Разгърнахъ го и виждамъ и въ него увеличение. И заради туй бързахъ да отида въ комисията да направя единъ апелъ да спратъ по-нататъшнитъ увеличения на бюджета, особено за създаване на нови длъжности. За моя изненада, когато отидохъ въ комисията, разискваше се въпросътъ за увеличение на областнитъ директори отъ 7 на 9 — още съ двама. Азъ вземахъ думата и контра това предложение направихъ предложение да се закриятъ всички областни длъжности, като ненуждни междинни инстанции. Разбира се, никой не ми обърна внимание. Сега азъ нѣма да се спирамъ на това мое предложение, защото смѣтамъ, че времето, съ което разполагамъ, е много малко, за да мога да се изясня. Не само не се съкратиха областитъ, но се създадоха и помощници на областнитъ директори. Заради туй азъ използвамъ бюджета на Министерството на вътрешнитъ работи, за да направя единъ апелъ къмъ васъ и къмъ господа министритъ: нека да се проникнемъ отъ моментитъ, които преживяваме; да спремъ да вървимъ по тази наклонена плоскостъ, да увеличаваме бюджета за създаване на нови длъжности и за увеличаване на заплати, защото службогонството нѣма да оправи България. Нека никой да не се заблуждава отъ мисълта, че той, като народенъ представителъ, ако създаде нѣкоя длъжностъ, ако услуги на нѣкой службоговецъ, ще бѣде цененъ. Този, на когото направите най-много добрини, той ще бѣде противъ васъ. На Хитъръ Петъръ, когато му казали: едикойси иска да те убие, прегледалъ въ тевтерчето си на кого е правилъ добрини, видѣлъ, че не е правилъ добрини на този, който щѣлъ да го убива, и казалъ: „Не, той нѣма да ме убие, защото не съмъ му направилъ добрини“. (Смѣхъ) Така че никой да не се блъзни отъ мисълта, че когато съ свое ходатайство създаде нова длъжностъ или иска да вземе повече пари отъ държавната хазна за неговата колегия, ще бѣде та ченъ и уважаванъ. Едно трѣбва да се помни, г-да народни представители, че майката на богатството това е икономията. Както този, който мисли за развитието на едно предприятие, трѣбва да прави икономии, за да може то да процъфтява и да съществува, така и този, който мисли за благоденствието на България, трѣбва да прави икономии. Този, който иска увеличение на бюджета, върши престъпление спрямо себе си и спрямо България. Азъ нѣмамъ сила, нито авторитетъ да мога да ви увѣря въ ползата отъ икономията, но азъ ще ви наведемъ примѣра на Негово Величество Царя. Неговата листа, въпрѣки всички съображения, които могатъ да се кажатъ — за увеличение заплатитъ на дворцовитъ чиновници и пр. — отъ редъ години не се увеличава.

Сирко Станчевъ: Напротивъ, той я намали преди нѣколко години.

Дълчо Тодоровъ: И азъ, който за пръвъ пътъ отидохъ въ Двореца, развалихъ си хубавото въображение, което имахъ за дворцовата обстановка, и си помислихъ какъ може Дворецътъ да бѣде съ такава обстановка, когато въ много канцеларии, въ много смѣтни палати, въ много банки и други учреждения иматъ много по-голѣми разкошъ, отколкото въ нашия Дворецъ? (Оживление) Любовта къмъ Негово Величество у мене още повече порастна, защото разбрахъ, че той е проникнатъ отъ чувството да бѣде и по обстановка близко до българския народъ (Ржкоплъскания и глосове „Браво!“) и че той иска да даде примѣръ на насъ да го последваме. Но, уви, кой Го последва? У насъ витае другъ духъ — духъ на разсипничество, духъ да творимъ паметници, но страхъ ме е, че тѣзи паметници могатъ да се преобърнатъ на гробища.

Азъ ще ви отнема малко времето да разгледамъ единъ въпросъ въ връзка съ бюджета на Министерството на вътрешнитъ работи и да направя едно предложение, което може да се направи и по всички други бюджети — макаръ да зная, че то нѣма да се възприеме, но поне да се има предвидъ при разглеждането въ бюджетарната комисия на други бюджети, за да се направятъ нѣкои икономии.

Г-да! Първото нѣщо, което прави впечатление, е, че голѣмитъ чиновници, които взематъ участие въ съставянето на бюджета, по единъ или другъ начинъ гледатъ да увеличатъ заплатитъ си, като измѣнятъ фирмитъ си, било на „директоръ“, било на „началникъ на отдѣлъ“, било друго нѣщо, а заплатитъ на мѣничкитъ чиновници не се увеличаватъ. Освенъ това, тѣзи господа ще получатъ и увеличението, което се дава общо на всички чиновници, споредъ заплатата имъ.

Друго нѣщо. У насъ всѣки гледа, като създаде една длъжностъ, да кажемъ „началникъ“, непременно да има и помощникъ на него. Даже има случаи, кѣдето е предвидена длъжността „началникъ“, безъ да има другъ персоналъ — началникъ самъ на себе си; началникъ на кого — не се знае.

Иванъ В. Петровъ: Защо не дойде въ бюджетарната комисия да ме подкрепишъ? Често пѣти министритъ се освѣтляватъ. Само веднажъ дойде.

Стефанъ Караявановъ: Идвѣ, идвѣ човѣкътъ.

Дълчо Тодоровъ: Та, казвамъ, голѣмцитъ у насъ все гледатъ да се вредятъ. Тѣхната заплата, макаръ да е 7.000 л., ще се увеличи съ 600 л., да кажемъ, но заплатата на онзи, който получава 1.800 л., не се увеличава съ 600 л. Голѣмецътъ гледа да увеличи само своята заплата и да създаде около себе си, какъ да кажа, помощници,...

Обаждатъ се: Крѣжжокъ.

Дълчо Тодоровъ: ... крѣжжокъ. Ако проследите, ще видите, че въ всички бюджети заплатитъ на голѣмитъ чиновници се увеличаватъ по този начинъ. Напримѣръ, тази година бюджетътъ на Вътрешното министерство, безъ двѣтъ нови области, които се създадоха, е увеличенъ съ 26.840.000 л. Като прибавимъ разходитъ за двѣтъ нови области, които сж около единъ милионъ лева и нѣщо, бюджетътъ на Министерството на вътрешнитъ работи се увеличава съ 27-28 милиона лева. Г-да! Всѣки ще каже: ама днесъ има и Добруджа, затова се увеличава бюджетътъ. Зная, може да имамъ грѣшка, но азъ направихъ следната смѣтка. Поради присъединяването на Добруджа, ще имаме нови 7 околийски управления, 7 полицейски управления и около 100—140 души стражари. Смѣтамъ, че това ще хвърли една сума около 5 милиона лева, най-много 6 милиона лева. Като ги извадимъ отъ 28.000.000 л., оставатъ 22 милиона лева увеличение на бюджета на министерството за тази година, подъ предлогъ, че е за Добруджа.

Може би това не е само въ този бюджетъ, може и въ бюджетитъ на другитъ министерства да е така.

Обаждатъ се: Кажете какво предлагате.

Дълчо Тодоровъ: Предложението ми е: кредитътъ по § 1 да се намали отъ 214.440.000 л. на 192.500.000 л. Значи, азъ искамъ да не се прави никакво увеличение на бюджета чрезъ създаване на нови длъжности, освенъ тѣзи, които сж необходими за Добруджа.

Азъ ви моля да бѣда чутъ и разбранъ. Смѣтамъ, че ние ще изпълнимъ дълга си само тогава, когато вър-

вимъ по стръмния път — да рѣжемъ, да съкращаваме, да намаляваме разходите на българската държава. (Ръкоплъскания)

Стефанъ Караивановъ: Не казахте примѣрно, кои длъжности искате да се съкратятъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Деню Георгиевъ.

Деню Георгиевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ нѣмахъ за целъ да вземамъ думата, но следъ като чухъ хубавитѣ думи за новия режимъ, за неговата идеология и за онова гражданско примирение, което е настанало въ нашата страна, не можахъ да избѣгна отъ изкушението да ви кажа само единъ случай, който не е известенъ на правителството съ телеграми и изложения, но за който е написана една доста дълга колона въ сливения вестникъ „Изтокъ“.

Преди двадесетина дни на единъ младши стражаръ било възложено да намѣри и докара въ околийското управление двама души, обвинени въ нѣкакво престѣпление. Младшиятъ стражаръ отива, намира двамата души въ една кръчма и въ името на закона ги арестува и повежда за околийското управление. По пътя за околийското управление минаватъ покрай кръчмата на единъ силенъ на деня. Арестантитѣ се отбиватъ вътре и искатъ неговата интервенция. Тя е дадена. Става скандалъ. Младшиятъ стражаръ се налага, взема си арестантитѣ и ги откарва тамъ, където трѣбва да бѣдатъ откарани.

Сирко Станчевъ: Въ какво се състои интервенцията?

Деню Георгиевъ: Състои се въ това, да не бѣдатъ арестувани.

Велизаръ Багаровъ: А-а-а!

Деню Георгиевъ: Асѣ винаги, когато ние кажемъ нѣкоя истина, отъ която страдате вие, вашиятъ режимъ, или всички други режими, вие казвате: „Дружбащина!“. Тѣй е, г-нъ Багаровъ.

Велизаръ Багаровъ: Азъ не съмъ казалъ нищо.

Деню Георгиевъ: Отиватъ въ околийското управление. Двамата престѣпници сѣ освободени. За награда, младшиятъ стражаръ е премѣстенъ, а другъ единъ младши стражаръ, вмѣсто да бѣде възнаграденъ, живѣе подъ постоянния тормозъ, че ще бѣде уволненъ днесъ или утре.

Велизаръ Багаровъ: Това питане ли е или е по бюджета?

Деню Георгиевъ: Това е по новия режимъ.

Сирко Станчевъ: И ти си остарѣлъ!

Д-ръ Петъръ Шишковъ: За Сливенъ, какво бѣше въ земеделско време, азъ ще говоря.

Деню Георгиевъ: Защо се възмущавате, г-да, отъ изтъкването на единъ случай, което може да ви ползува?

Сирко Станчевъ: Карай, карай!

Нѣкой народенъ представителъ: Въ ваше време това бѣше система.

Цвѣтко Петковъ: Какво значение може да има единъ случай?

Деню Георгиевъ: Тоя случай, както казахъ, е изнесенъ въ мѣстния вестникъ „Изтокъ“, който излиза въ гр. Сливенъ. Въ Сливенъ, градътъ на Хаджи Димитра, чакатъ да видятъ намѣсата, интервенцията на върховната властъ, защото околийскиятъ управителъ, г-нъ Византиевъ, името на когото говори за неговия произходъ и за приомитѣ, съ които той си служи, е вече два пѣти безуспѣшно уволняванъ и ще продължава и утре да си бѣде околийски управителъ, вѣхновителъ и крепитель на новия режимъ. (Възражения и смѣхъ)

Обаждатъ се: Е-й-й-й!

Деню Георгиевъ: Винаги режимитѣ ще пропадатъ отъ такива случаи.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Има думата г-нъ министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Министъръ Петъръ Габровски: Г-да народни представители! Представениятъ ви тазгодишенъ бюджетъ на администрацията и полицията по своята структура не се различава отъ миналогодишния, нито пъкъ съдържа нѣкои особени постановления, които биха ми наложили да давамъ обяснения следъ обясненията, които дадохъ по миналогодишния бюджетъ и следъ обясненията, които дадохъ по отговора на тронното слово. Въ структурата на самия бюджетъ има само една малка промѣна, възприета отъ бюджетарната комисиия, относно организацията на отдѣлението за обществени грижи. Разрастнатата работа на това отдѣление и голѣмитѣ кредити, които то ще има да изразходва и управлява презъ текущата година, наложили известни подобрения на оная система, на оная структура, която то имаше въ миналото. Тѣзи подобрения, за обща радостъ, не сѣ свързани съ разходването на голѣми материални срѣдства. Касае се само за едно по-правилно и по-целесъобразно разпредѣление на службитѣ.

Вие констатирайте сѣщо така, че въ общата цифра на бюджета има едно увеличение отъ около 24 милиона лева. Г-да народни представители! Вие ще видите — всѣки отъ васъ е ималъ възможностъ да свѣри цифритѣ — че това увеличение се явява като резултатъ на предвиждането на известни нови кредити и на известни съкращения, които ставатъ въ сравнение съ миналогодишния бюджетъ. Това, обаче, което искамъ да подчертая, то е, че най-голѣмото увеличение не е нито за персонални разходи, нито за нѣкои особени вещевени разходи; най-голѣмото увеличение, съ 40.000.000 л., е за общественото подпомагане. (Ръкоплъскания и гласове „Браво!“) Характерното, новото въ бюджета на администрацията и полицията за тази година е, че срѣдствата, които се предвиждаха въ миналото за обществено подпомагане, тази година сѣ удвоени.

Въ разискванията, които станаха тукъ при второто четене на бюджетопроекта, се изтъкна нуждата отъ известни административни реформи. Г-да народни представители! Тази нужда съзнавамъ и азъ, съзнававатъ я и всички органи въ министерството. Тѣзи реформи, обаче, не биха могли да бѣдатъ реализирани правилно посредствомъ бюджета. Това трѣбва да стане съ специаленъ законъ. Азъ съмъ изработилъ законопроектъ за администрацията, за устройството на Министерството на вътрешнитѣ работи, а сега е въ работа и скоро ще бѣде завършенъ единъ новъ законопроектъ за градскитѣ и селскитѣ общини. Тѣзи законопроекти ще внеса на ваше внимание и на ваше разглеждане и тогава ще имамъ възможностъ да се спра по-подробно на всички въпроси, които засѣгатъ администрирането на нашата страна.

Г-да народни представители! Г-нъ проф. Стайновъ, говорейки отъ трибуната по бюджета на министерството, засегна нѣкои въпроси, които засѣгатъ общата вътрешна политика на страната. Той, обаче, не постави нѣкои нови въпроси, а само изложи своето становище по ония положения, които азъ изнесохъ при отговора на тронното слово. Той отрече нѣкои застъпени отъ правителството чрезъ мене тези и противъпостави свои.

За съжаление, обаче, силасий се на цитати отъ моята речъ, той цитира неправилно. Азъ не казахъ, че единъ режимъ се крепи изключително на дѣла. Азъ казахъ, че когато се касае за лица, които ще крепятъ едно управление, или една система на управление, това трѣбва да бѣде преди всичко цѣлитъ народъ. Азъ посочихъ, че чрезъ дѣлата единъ режимъ ще пропагандира своята дейностъ, ще посочи своитѣ възможности, ще посочи и пътя, по който той трѣбва да върви. Дѣлата сѣ важни за насочване на пътя, а не думитѣ. Тази бѣше тогава моята теза, тя е и сега.

Говорейки пакъ по бюджета на министерството, г-нъ Стайновъ постави въпроса: защо сѣ тѣзи увеличения, нима правителството иска да се крепи на полицията, полицейско правителство ли е, полицейски режимъ ли е това?

Г-да народни представители! Тѣзи думи — нека ми позволи г-нъ Стайновъ да кажа това — бѣха хвърлени само така, за въ Народното събрание и — както той пожела — за колонитѣ на вестницитѣ. Защото, ако г-нъ професоръ Стайновъ бѣше прегледалъ бюджета греди да изрече тѣзи думи — а не може той да не е прегледалъ бюджета — щѣше да констатира това, което азъ искамъ да изтъкна преди да завърша: въ бюджета на админист-

страцията и полицията за полицейски органи сж предвидени 183 милиона лева, а за обществени грижи сж предвидени 181 милиона лева. Онова, което е характерното за бюджета, или онова, което ще опредѣли, дали режимът, дали управлението се крепи на полицията или на нѣщо друго — на дѣла, както казвамъ азъ — това сж сумитѣ, които предвиждаме за разходитѣ. Сумитѣ за обществени грижи сж толкова, колкото сж и сумитѣ за полицейски органи. Нека г-нъ Стайновъ, или който и да е другъ, да ми покаже нѣкое минало управление, което е предвиждало за социални грижи не толкова, колкото е предвиждало за полицията, ами половината, и азъ тогава бихъ се съгласилъ съ него. Това, обаче, нийде го нѣма.

Г-да народни представители! Бюджетътъ, който ви се представя, не е единъ бюджетъ полицейски, както се изразяватъ нѣкон; той е бюджетъ, който дава възможностъ да се осигури въ страната редъ, спокойствие и сигурностъ, като се държи смѣтка преди всичко за социалнитѣ нужди и за общественото подпомагане.

Азъ ходатайствувамъ и ви моля да го гласувате. (Рж-коплѣскания)

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„БЮДЖЕТЪ

за разходитѣ по Министерството на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

ЧАСТЪ I.

Администрация и полиция.

Глава I.

Разходи за личния съставъ.

§ 1. Заплата (Вижъ обяснителната таблица) — 214.440.000 л.

Кредитътъ по този параграфъ отъ 214.440.000 л. се увеличава на 219.000.000 л.

Въ обяснителната таблица къмъ § 1 бюджетарната комисиция направи следнитѣ измѣнения.

На стр. 9, въ „А. Кабинетъ на министра“, следъ „7 областни директори“ се прибавя: „2 областни директори на разположение“ съ месечна заплата 9.900 л. Прибавя се сжщо: „Тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни“ по 1.500 л. месечно одному. Значи, областнитѣ директори ставатъ 9, отъ които двама на разположение до разрешаването на въпроса за образуване на нови области въ връзка съ присъединяването на Добруджа.

Въ „Отдѣлъ бюджетно-контроленъ“ контролѣоритѣ по отчетността отъ 9 се намаляватъ на 8, а книговодителитѣ отъ 6 се намаляватъ на 5.

На стр. 10, пунктъ 3 — „Отдѣление за обществени грижи“ — се заличава, поради преустройството, което се прави, за което току-що ви говори г-нъ министърътъ, и става така:

3. Отдѣлъ за обществени грижи:

1	1	началникъ на отдѣлъ	7.730	92.760	92.760 л.
1	1	статистикъ-информаторъ	3.740	44.880	44.880 „
—	1	счетоводителъ	3.580	42.960	42.960 „
1	1	архиваръ	2.270	27.240	27.240 „
—	1	помощникъ-архиваръ	1.810	21.720	21.720 „
1	2	книговодители	2.180	26.160	52.320 „
—	2	регистратори	1.730	20.760	41.520 „
1	2	машинописци	1.730	20.760	62.280 „
2	3	писари	1.730	20.760	62.280 „
8	15				447.960 л.

а) Служба обществено подпомагане:

—	1	началникъ	5.830	69.960	69.960 л.
1	1	инспекторъ	5.330	63.960	63.960 „
1	1	подначалникъ	4.630	55.560	55.560 „
1	1	подначалникъ на приходитѣ	4.630	55.560	55.560 „
6	3	провърители на приходитѣ	4.060	48.720	146.160 „
		тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни	1.000	12.000	36.000 „
1	1	контролѣоръ по веществената отчетностъ	4.140	49.680	49.680 „
1	1	картотекъ	2.180	26.160	26.160 „
11	9				503.040 л.

б) Служба обществени бедствия:

—	1	началникъ	5.830	69.960	69.960 л.
—	1	инспекторъ	5.330	63.960	63.960 „
1	1	подначалникъ	4.630	55.560	55.560 „
1	1	домакинъ за инвентара „Първа и бърза помощ“	2.510	30.120	30.120 „
1	1	механикъ-шофьоръ, завеждащъ превознитѣ срѣдства	2.510	30.120	30.120 „
3	5				249.720 л.

в) Служба ИВП:

—	1	началникъ	5.830	69.960	69.960 „
1	1	подначалникъ	4.630	55.560	55.560 „
—	2	провърители по ИВП	4.060	48.720	97.440 „
		тѣмъ пѣтни и дневни безотчетни	1.000	12.000	24.000 „
—	1	картотекъ	2.180	26.160	26.160 „
1	5				273.120 л.
23	34				Всичко 1.473.840 л.

На сжщата страница, въ „Б. Управление на областитѣ“, вмѣсто „7 областни инспектори“, става „7 помощникъ-областни директори“. Областнитѣ инспектори по обществени грижи отъ 7 се увеличаватъ на 8. Секретаритѣ отъ 7 се увеличаватъ на 8. Шофьоритѣ отъ 7 се увеличаватъ на 8.

На сжщата страница, въ „2. Околийски управления“, следъ думата „Девинъ“ се предвижда околийско управление въ Свиленградъ. „Пѣтни и дневни безотчетни на 71 околийски управители“ става „Пѣтни и дневни безотчетни на 70 околийски управители“, като исканиятъ кредитъ 1.192.800 л. се намалява на 1.176.000 л.

На стр. 11, въ „б) Бюро контрола и регистрация на дружествата“, заплатата на завеждащия бюрото се увеличава отъ 2.500 л. месечно на 3.500 л.

На стр. 12, въ „б) Отдѣление идентификация“. — „1 началникъ“ става „1 началникъ инженеръ-химикъ“.

На стр. 13, въ „д) Здравна служба“, вмѣсто „Всичко за снабдително отдѣление“, става „Всичко за снабдителния отдѣлъ“.

На стр. 15, въ „8. Служители за столицата, областитѣ и желѣзнопѣтни етапни полицейски команданства“, се предвижда и единъ началникъ на желѣзнопѣтно етапно команданство въ Мездра.

Броятъ на старшитѣ стражари се намалява отъ 15 на 14, понеже не се предвижда старши стражаръ въ Мездра.

Общиятъ брой на младшитѣ стражари отъ 5.780 се увеличава на 5.980.

Други поправки въ обяснителната таблица нѣма. Правятъ се съответно поправки въ сборовѣтѣ, вследствие на промѣнитѣ въ персонала, които ви докладвахъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: По този параграфъ е постъпило предложение отъ народния представител г-нъ Дѣлчо Тодоровъ, кредитътъ по § 1 отъ 214.440.000 л. да се намали на 192.500.000 л.

Има предложение и отъ народния представител г-нъ Ангелъ Сивиновъ, въ обяснителната таблица къмъ § 1 на стр. 10, отдѣлъ „Б. Управление на областитѣ“ — 7-тѣ помощникъ-областни директори да станатъ „7 областни инспектори“, както бѣ въ проекта.

Министъръ Петъръ Габровски: Съ предложението на г-нъ Ангелъ Сивиновъ съмъ съгласенъ. Не съмъ съгласенъ, обаче, съ предложението на г-нъ Дѣлчо Тодоровъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Ще поставя на гласуване предложението на г-нъ Дѣлчо Тодоровъ, съ което г-нъ министърътъ на финанситѣ и г-нъ министърътъ на вътрешнитѣ работи не сж съгласни.

Които приематъ това предложение на народния представител г-нъ Дѣлчо Тодоровъ, моля, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Министъръ Петъръ Габровски: Да остане, както е въ проекта.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ предложението на г-нъ Ангелъ Сивиновъ, съ което предложение г-нъ министърътъ на вътрешнитѣ работи е съгласенъ, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Постъпило е предложение и от народния представител г-н Никола Мушановъ, съ което предлага едната от предвидените области да бъде Русенската област.

Г-да! Касае се за учредяване на една нова област. Понеже областите сж учредени по законодателен редъ, съгласно чл. 46 от правилника, предложението на г-н Мушановъ нѣма да го поставя на гласуване.

Никола Мушановъ: Азъ зная това, обаче правя туй предложение, за да напомня на г-на министра, че една от тия области трѣбва да бѣде Русенската. Не забравяйте, че нѣкога Митхадъ паша е управлявалъ отъ Русе. Непремѣнно една от новите области трѣбва да бѣде Русенската, защото грѣхота е шест години Русе да седи околийски градъ. За да искамъ учредяването на Русенска област, имамъ за това много съображения, които нѣма защо сега да излагамъ. Дайте обещание, г-не министре, че една от двете нови области ще бѣде Русенската област.

Министъръ Петъръ Габровски: Това е въпросъ на специаленъ законъ, г-нъ Мушановъ.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Не мога да поставя на гласуване предложението на г-нъ Никола Мушановъ по силата на чл. 46 от правилника — положения, създадени съ специаленъ законъ, не могатъ да бѣдатъ измѣнявани инцидентно съ предложения по законопроекта за бюджета на държавата.

Иванъ В. Петровъ: По този въпросъ се разисква специално въ бюджетарната комисия и тамъ се подчерта изрично желание на народните представители седалището на новата област да бѣде въ Русе.

Обаждатъ се: И въ Варна.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 1 съ обяснителната таблица къмъ него, както се докладваха, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„Глава II.

Други лични разходи.

§ 2. Порционни пари на полицейските чинове — 38.100.000 л.“

Кредитътъ по този параграфъ отъ 38.100.000 л. се увеличава на 39.124.800 л.

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 2, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 3. Пътни и дневни пари за командировка по служба на държавни служители, членове на избирателни бюра за народни представители, както и на частни лица — 2.500.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 3, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 4. Безотчетни за служебно добавъчно възнаграждение за добра дейностъ, непредвидени разходи по специални задачи, за услуга отъ външни лица — 4.150.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 4, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 5. Безотчетенъ фондъ (Чл. 38, алинея втора, отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията) — 120.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 5, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„Глава III.

Веществени разходи.

§ 6. Наемъ на помѣщения — 3.900.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 7. Поддържане помѣщенията, малки поправки, измазване и приспособления; постройките, пристройки и инсталации, чистене, миене, дезинфекция; освѣтление, отопление и материали за тѣхъ; вода, сметъ, каналъ и застраховка на зданията и др. — 13.000.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 7, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 8. а) Мобели и покѣщнина, купуване, поправка и поддържане, пренасяне на мебели и други необходими предмети за обзавеждане на помѣщенията, като: маси, столове, етажерки, бюра, шкафове, кривати, ламеници, одеяла, пишущи машини, поправката имъ и цикlostили и пр. — 5.250.000 л.

б) За купуване желѣзни шкафове, радиоприемници, радиопредаватели и пр. за обзавеждане техническите служби при Дирекцията на полицията — 4.500.000 л. — 9.750.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 8, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 9. Канцеларски потрѣби и материали: хартия, мастило, печатане на разни бланки, регистри, закони, правилници, формуляри, избирателни пликосе, канцеларски пликосе, наредби и други официални издания, обявления и пр.; подвързване и подшиване на разни книжа; амбалажни материали, опаковка и разходи за експедиция на разни материали и вещи; пощенски, телефонни и телеграфни такси и др. — 4.750.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 9, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 10. Купуване книги, списания и вестници — 30.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 10, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 11. Купуване и поправка на уреди, апарати, химикали и пр. за химическата лаборатория и поддѣленията ѝ — 300.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 11, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 12. Поддържане и купуване на превозни средства — 4.500.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 12, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 13. Поддържане и обзавеждане на специаленъ гардеробъ съ необходимите материали за дезинфекция и облѣкло — 50.000 л.“

Председателствуващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 13, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събраниято приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

§ 14. Набавяне принадлежности по обучението на стражата, орѣжия и бойни припаси и поддържане орѣжията, работилници при Дирекцията на полицията и областите — 2.000.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 14, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 15. Превозъ на полицейски стражари, затворници и други препращани лица и паднали по улицата хора отъ злополука и болестъ — 100.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 15, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 16. За храна на задържанитѣ лица въ полицейскитѣ затвори, изолационни лагери и за издрѣжка на интернирани лица безъ срѣдства — 400.000 л.“

Въ текста на този параграфъ думитѣ „лица въ полицейскитѣ затвори, изолационни лагери“ се заличаватъ, а предъ тѣхъ думата „задържанитѣ“ става „задържани“.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 16, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

§ 17. За доставка на фуражъ на конетѣ отъ столичната конна стража и за фуражни пари и поддрѣжка на конетѣ на зния полицейски чинове, които иматъ собствени или държавни коне, включително и тия за превознитѣ срѣдства на околийскитѣ управления и участъцитѣ — 8.300.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 18. Отчуждаване на частни имоти, откупуване на такива и мѣсто за административна палата въ Шуменъ — 3.250.000 л.“

Въ края на текста на този параграфъ следъ „Шуменъ“ се прибавя: „и Враца“.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 18, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 19. Купуване и поддрѣжане дрехи, обуша, снаряжение за полицейскитѣ чинове, паспортнитѣ чиновници, шофьоритѣ, прислужницитѣ и комбинезони, блузи, гумени обуша за огняритѣ и чистачкитѣ — 9.500.000 л.“

Кредитътъ по този параграфъ отъ 9.500.000 л. се увеличава на 9.900.000 л.

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 20. Обезщетения, присѣдени и злоупотрѣбени суми: за изгубени и повредени предмети, материали и имоти, за изплащане на присѣдени суми, лихви и разноски по сѣщитѣ, за изплащане на суми, злоупотрѣбени отъ държавни служители, помощи на полицейски чинове при смъртъ и осакатяване на конетѣ имъ презъ време на изпълнение на службата — 150.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 20, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 21. Непредвидени веществени разходи — 10.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 22. За неизплатени разходи по сключени бюджетни упражнения, кредититѣ на които не сѣ били използвани — 2.000.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 22, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 23. Връщане неправилно внесени суми по сключени бюджети — 150.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 23, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 24. Връщане неправилно внесени суми по текущия бюджетъ.“

Не се предвижда кредитъ по този параграфъ. (Чете)

„§ 25. Запазенъ фондъ — 1.250.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 25, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„Глава IV.

Награди и помощи

„§ 26. Награди за отличили се потераджии при преследване и залавяне на разбойници, съгласно членове 4 и 5 отъ закона за изтрѣбление на разбойницитѣ, на частни лица, които сѣ дали ценна услуга, или за извършенъ подвигъ по откриване, преследване или залавяне разбойници, престѣпници и др. — 50.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 26, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 27. Награди на отличили се въ службата си полицейски чинове — 40.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 27, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 28. Помощи на семействата на убититѣ длѣжностни и частни лица — потераджии, дали услуга по откриване, преследване и залавяне на разбойници, престѣпници и др., за лѣкуване на раненитѣ такива. Помощи на семействата на загинали случайно лица и случайно наранени такива при сѣщитѣ обстоятелства — 100.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 28, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 29. Помощи за лѣкуване заболѣли бедни държавни служители и за тия по членове 70 и 71 отъ закона за държавнитѣ служители — 300.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 29, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„§ 30. Подпомагане на емигранти презъ време на пътуването имъ, за възврѣщането имъ въ България и въ случайно достигнали ги въ чужбина нещастия — 20.000 л.“

Председателстващъ Димитъръ Пешевъ: Които приематъ § 30, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Дочо Христовъ: (Чете)

„Глава V.

§ 31. За подобрене бита на полицията и полицейската служба изобщо. Учебни полицейски помагала, издаване и купуване на полицейска литература; купуване, пристрояване и ремонтване на държавни сгради за полицейски помѣщения; за набавяне полицейска амунитция и орѣжие, коне, будки за стражата, кревати, постилки, завивки, облѣкло и др.; обезавежданъ и помощъ за издрѣжка на лѣчебни станции за административно-полицейския персоналъ, възнаграждения на отличили се полицаи (на не и за възнаграждение на лектори въ полицейскитѣ курсове и пр.), съгласно съ чл. 69 отъ наредбата-законъ за държавната полиция; за подпомагане и издрѣжката

на обществени заведения и организации, които се поставят в услуга на полицията в борбата ѝ с проституцията, за закрила на животните и пр. и за вестествени разходи за полицейската музика — 2.000.000 л.“

Кредитът по този параграф от 2.000.000 л. се увеличава на 2.423.200 л.

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Дочо Христов: (Чете)

„§ 32. Вноска на касата за обществено подпомагане, по чл. 34 от закона за обществено подпомагане, изплащани ежесечно направо на касата — 85.000.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 32, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Дочо Христов: (Чете)

„§ 33. За подпомагане пострадалите от обществени бедствия:

а) За инвентар, за даване бърза помощ при обществени бедствия и сгради и съоръжения за съхраняването му. Разходът се разрешава и извършва по нареждане на министъра на вътрешните работи и народното здраве съобразно закона за подпомагане при обществени бедствия и за бюджета, отчетността и предприятията — 8.000.000 л.

б) За първа и бърза помощ при обществени бедствия, съгласно чл. 2 от закона за подпомагане при обществени бедствия и чл. 10 от наредбата за приходите и разходите по същия закон; за оформяване на разходи срещу отпуснати суми по разписки; за разходи от минали бюджетни упражнения; за пътни и дневни пари на комисии, назначени за констатиране на бедствия и раздаване помощи и др. — 26.000.000 л.

в) За изплащане лихвата на Българската земеделска и кооперативна банка съгласно чл. 2 от закона за облекчение дължниците от земетръсната област — 6.000.000 л.

г) Помощ на Българското дружество „Червен кръст“ — 1.500.000 л., всичко 41.500.000 л.“

Буква „а“ на този параграф добива следната редакция: (Чете) „а) за инвентар за даване бърза помощ при обществени бедствия, за поддържането му, за строеж, наемане и обзавеждане на сгради и съоръжения за съхраняването му и за покупки на бензин, горивни, смазочни и консумативни материали. Разходът се разрешава и извършва по нареждане на министъра на вътрешните работи и народното здраве, съобразно закона за подпомагане пострадалите от обществени бедствия и бюджета, отчетността и предприятията — 8.000.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 33, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Дочо Христов: (Чете)

„§ 34. Подпомагане нуждаещите се поради военни причини, изплащане военни помощи — 50.000.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 34, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Дочо Христов: (Чете)

„Глава VI.

Извънредни разходи-инвестиции.

§ 35. За постройка здание за нуждите на министерството — 500.000 л.“

Председателстващ Димитър Пешев: Които приемат § 35, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съ това бюджетът за разходите по Министерството на вътрешните работи и народното здраве — администрация и полиция — за 1941 бюджетна година е приет окончателно на обща сума 508.618.000 л. (Ръкоплъскания)

Г-да народни представители! Моля ви да се съгласите да преустановим заседанието.

Въ съгласие с правителството, председателството ви предлага за следното заседание на 15 януарий 1941 г., 15 ч., следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетно-проектите за разходите през 1941 бюджетна година на: Министерството на вътрешните работи и народното здраве (Главна дирекция на народното здраве); 6) Министерството на народното просвещение; в) Министерството на финансите.

2. Първо четене на законопроекта за откупуване акции от Българското търговско параходно дружество (Продължение на разискванията).

3. Второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на закона за устройството на съдилищата.

Които приемат този дневен ред за заседанието на 15 януарий 1941 г., моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г-да народни представители! Предстои ни да закрием последното заседание на Народното събрание през 1940 г. Налага се да хвърлим един поглед назад и да си спомним моментите на нашата дейност през тази минала вече в вечността година, да си спомним събитията, които нашият народ изживя — събития, които сигурно ще оставят дълбока следа в нашата история, събития, които събудиха надежди, които откриха една перспектива за по-щастливо бъдеще, една надежда и една вяра, на които ние в Народното събрание станехме изразители с ентузiazъм и с дълбоко съзнание.

Ние можем да бъдем напълно доволни от нашата работа, въ която като червена нишка е проличавало винаги нашето пълно желание да сътрудним на едно управление дѣлово, на едно управление, което се стреми към заздравяване на нашия живот, към установяване на един отношения, вътрешни и външни, пълни с хармония, пълни с желание да гарантираме по-добро бъдеще за нашия народ.

Г-да народни представители! Ние можем да бъдем доволни, че сътруднихме на една политика, която се стремеше неуморно и неуклонно да държи нашия народ настрана от кървавия конфликт, който друс основите на Европа и на цѣлия свят. Ние успяхме въ това, защото единодушната воля на нашия народ, изразител на която станехме ние, бѣше тази. Ние, обаче, никога не сме изпускали изпредвид интересите на бѣдещето на нашия народ — интереси, вѣрен страж на които ние сме призвани да бѣдем по силата на доверието, сѣ което сме облѣчени от нашия избиратели.

Съ ръка на сърдцето си, ние можем да бѣдем доволни, че изпълнихме нашия дълг към народа си, към неговото управление, към неговата държава, като подкрепяхме с всичките си възможности едно управление на творчество и на вяра въ силите на нашата държава и въ нейното по-свѣтло и по-големо бъдеще. (Ръкоплъскания)

Нека, преизпълнени сѣ същата вяра, отдѣлим по-мѣда си от миналото и го устремим към бѣдещето, към новата година, която сѣ всичките неистовности, свързани сѣ една нова година, настѣпва вече на прага на нашата история. Нека я посрещнем сѣ вяра, сѣ надежда, нека я посрещнем сѣ упование въ мъдростта на държавните фактори, въ мъдростта на нашия Държавен глава (Ръкоплъскания), който е успѣвал винаги да държи пулса на нашата държава, да схваща винаги правилно интересите и бѣдещето на нашия народ и да направлява съдбините на нашата държава мудро при тѣзи неистовности на съдбата.

Да подкрепим сѣ пълно съзнание една дѣлова политика, която ще успѣе да гарантира интересите на нашия народ по всички посоки. Да държим здраво този сигурен и изпитан път, въ който ние имаме опитъ вече пълна година — един опитъ, който ни дава възможност правилно да преценяваме нашите стѣпки и правилно да ги насочваме въ бѣдещето.

Съ тия надежди и сѣ тази вяра въ нашия разум, въ нашата мъдрост, сѣ нашата пълна готовност да сътрудним на една политика мъдра, на една политика, която сѣ всичките сили и сѣ всички възможности ще защити сигурно интересите и бѣдещето на нашия народ, да си пожелаем честита Нова година!

Отъ името на бюрото, г-да народни представители, азъ я честитя отъ сърдце. Желая ви щастие за васъ лично и за вашитѣ семейства. Желая успѣхъ на всички ви въ вашата обществена дейность, въ вашитѣ лични начинания. Желая ви презъ цѣлата идеща година вашиятъ пѣтъ да бѣде пѣтъ на успѣхи, да бѣде пѣтъ, въ който резултатитѣ, както за васъ лично, така и за вашата обществена и парламентарна дейность, да бѣдатъ блѣскави за бѣдешето на нашия народъ и на нашата държава. (Ржкоплѣскания и гласове „Браво!“)

Да пожелаемъ успѣхи на нашето правителство — правителство, което се е ползувало съ нашето довѣрие, правителство, съ което ние сме търсили винаги пѣтъ на со-

лидарность, пѣтъ на хармония и пѣтъ на пълно разбирателство къмъ постигане на идеалитѣ и на целитѣ на българската национална и държавна политика. (Ржкоплѣскания)

Пожелавайки ви добъръ пѣтъ, азъ ви честитя още единъ пѣтъ Новата година, желая ви успѣхъ въ всѣко отнoшение въ вашата обществена и лична дейность. Добъръ пѣтъ! (Ржкоплѣскания)

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 19 ч. 33 м.)

Подпредседателъ: **ДИМИТЪРЪ ПЕШЕВЪ**

Секретари: { **АЛЕКСАНДЪРЪ ЗАГОРОВЪ**
 { **АНГЕЛЪ ВЪЛЧЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **ДОНЧО ДУКОВЪ**